

UNIVERZITA KARLOVA
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Ústav dějin křesťanského umění

Dagmar Hraníková

**Hrad Ka-perk -
znovuobjevení –umavské perly**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jaroslav Čechura, DrSc.

Praha 2018

Prohlá-ení

1. Prohla-uji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohla-uji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 26. 4. 2018

Dagmar Hraníková

Bibliografická citace

Hrad Ka-perk, znovuobjevení -umavské perly/ Bakalářská práce / Dagmar Hraníková; vedoucí práce: prof. PhDr. Jaroslav Čechura, DrSc, Praha, 2018. - s. 55

Anotace

Cílem této práce je zmapovat novodobé dějiny hradu Ka-perk a to především od 17. století, kdy byla tato památka již rozpadlá odkoupena městem a dále pustla až do minulého století. Nastíním historii hradu od jeho založení roku 1356 Karlem IV., jeho postupné chátrání a následné rekonstrukce a dále se pokusím dát dohromady informace o akcích, které se na hradě prováděly a také zmínky o hradě, které mimo jiné vedly k oživení zájmu o středověké památky, který přetrvává dodnes.

Klíčová slova

Ka-perk, hrad, zámek, Ka-perské hory, Karel IV.

Abstract

The aim of this work is to outline the history of Ka-perk castle, one of numerous structures founded by Charles IV. I was working there as a guide and I found out we do not know much about modern history of Ka-perk. Due to the fact that Ka-perk was left behind and forgotten for almost 400 years it is now in ruin. I am going to assemble various forms of information about what was happening there during the period of time when it was not considered a historic monument. Additionally, my research focuses on what made people take interest in medieval castles, especially in literature. I will primarily focus on modern history circa 17th century but will also include some medieval history of Ka-perk as it is integral to understanding the conception of this castle's place in history.

Keywords

Ka-perk, castle, castle ruins, Ka-perské Hory, Tmava, Charles IV

Počet znaků (včetně mezer): 86 743

Pod kování

Na tomto místě bych ráda podkovala vedoucímu mé práce panu prof. PhDr. Jaroslavu
Kochurovi, DrSc. za cenné rady a připomínky a také za čas, který mi věnoval. Zároveň
 bych chtěla podkovat Janu Lhotákovi z muzea Třebíče za jeho pomoc a ochotu při
hledání materiálů.

Obsah

Úvod.....	7
Literatura a prameny.....	8
1 Historie.....	10
1.1 Založení hradu.....	10
1.1.1 T i d vody založení.....	11
1.2 Popis hradu.....	12
1.2.1 Dolní hrad.....	12
1.2.2 Horní hrad.....	13
1.2.3 Pustý hrádek.....	15
1.2.4 Podobnost Ka-perku s Radyní.....	16
1.3 D jiny hradu od po átku do roku 1617.....	17
2 Po roce 1617.....	21
2.1 Ka-perské Hory b hem 30 leté války.....	21
2.2 P íkaz o bo ení hrad v echách.....	22
2.3 Zapomenutý Ka-perk.....	23
2.3.1 Zmínky z kronik.....	23
2.3.2 Tmava a N mecko.....	24
2.3.3 600. výro í založení hradu.....	25
2.3.4 Na Ka-perku stra-í.....	25
2.3.5 Sportovní akce.....	26
2.3.6 Postupné zp ístup ování hradu v 90. letech a události s ním spojené..	27
3 Odras v literatu e.....	30
3.1 Odborná literatura.....	30
3.1.1 Franti-ek Alexander Heber.....	30
3.1.2 Josef Ambrofl Gabriel.....	31
3.1.3 August Sedlá ek.....	32
3.1.4 Rudolf Nowak.....	33
3.1.5 Souhrnné encyklopedie a dal-í literatura.....	34
3.2 Pohádky a pov sti.....	34
3.2.1 Hans Kollibabe.....	35
3.2.2 Hans Watzlik.....	35
3.2.3 Gustav Jungbauer.....	36
3.2.4 Josef Pavel.....	37
3.2.5 Antonín Rausch.....	37
3.2.6 Jaroslava Vorá ková.....	39
4 M stský hrad Ka-perk.....	40
4.1 Spor o vlastnictví hradu.....	40
4.2 Opravy hradu.....	41
4.3 Sou asnost.....	42
Záv r.....	44
Seznam pouflitých zkratek.....	46
Seznam pramen a literatury.....	47
Seznam obrazové p ílohy.....	50
P ílohy.....	51

Úvod

Jako rodáčka ze Třemavy jsem měla k této oblasti vždy velmi blízko a v důsledku toho jsem, řešící téma mojí závěrečné práce, chci zaměřit na tento region. Ať se bude jednat o osobnost místního pánovodu, událost z minulosti nebo stavbu, chtěla jsem se zabývat tématem, ke kterému mám vztah a je pro mě dobře dostupné. Konkrétní námět jsem promýšlela v průběhu dvou let, kdy jsem přes léto pracovala na hradě Kaperk jako průvodkyně. Během této práce na Hradě Kaperk jsem zaznamenala, že poskytnuté průvodcovské texty, potažmo výtvarně dostupných zdrojů, se blížily nezměrně k tomu, co se s hradem dělo zhruba od novověku po minulá století, kdy začaly probíhat postupné rekonstrukce hradu, archeologické a stavebně-historické průzkumy. Mělo to své opodstatnění, protože Kaperk stejně jako další památky podobného typu poměrně dlouhou dobu ve svých dějinách jen pustl a nic zajímavého se na něm neodehrávalo. Zároveň jsem se tedy blížila k tomu, co mě zajímá, a to je historie hradu před jeho odkoupením stem Kaperkské Hory v roce 1617, který tvoří jakýsi pomyslný mezník v jeho dějinách, a zjistila jsem, že zmínky o hradu jsou opravdu velmi kusé.

Dalo by se říci, že hodnota Kaperku pro svého majitele, kterým bylo od raného novověku město, na dlouhý čas zcela upadla. Nejvíce dostupných materiálů máme především z doby založení hradu, tedy třináctého století až do konce století šestnáctého. V tomto období se na hradě stávali etní zástavní držitelé, kteří si jej za finanční obnos pronajímali od českých králů. Tito držitelé však na hradě půsili – a to nepobývali a mnohdy ani neměli velký zájem o jeho údržbu. Některé informace lze dohledat právě o zmínované transakci roku 1617, kdy se stal hrad definitivně majetkem města. Po této formalitě ale zájem o Kaperk upadá a samotný hrad začal postupně chátrat.

Cílem mojí práce je nastínit dějiny tohoto královského hradu a shromáždit informace o jeho novověké historii a postupného obnovení ve veřejném zájmu o něj. Fakt, že o Kaperk nemáme téměř žádné zprávy po téměř staletí, má své opodstatnění. Přesto bych se ráda pokusila dát dohromady komplexnější výklad historie hradu od počátku posouzení, kde zmapuji hlavní období, které je dnes v prohlídkách hradu naprosto vynecháno, a které je z diváckého hlediska nezajímavé.

Literatura a prameny

Co se týče dostupné literatury, máme dnes k dispozici nkolik odborných publikací, které se více či méně zabývají historií a popisem Ka-perku. První souhrn informací p iná-í sedmisvazkové dílo Alexandra Franti-ka Hebera,¹ které vznikalo v letech 1844 - 1849, který se v bec jako první pokusil systematicky popsat na 586 eských a moravských hrad a tvrzí. V tomto období snad m fme mluvit o romantismu jakofito hybateli ve ejného zájmu o st edov ké památky. Pom rn brzy na to, roku 1857 vznikla první monografie v novaná Ka-perku,² útlá publikace od Josefa Ambrofle Gabriela, su-ického historiografa. Krátce se o hradu zmínil také Engelbert Panni ve své monografii v nované Ka-perským Horám³. Panni byl v bec první, kdo uspo ádal d jiny Ka-perských Hor do knifní publikace. Tém o 20 let pozd ji vychází st flejní dílo Augusta Sedlá ka,⁴ který zásadn posunul historiografii eských hrad a dá se íct, fle je to také první dílo, které komplexn ji mapuje osudy Ka-perka. Je dopln no kresbami Karla Liebschera, které jsou, obzvlá-t v p ípad hradu Ka-perk, cenným zdrojem poznávání jeho d ív j-í podoby. Dal-í pokusy o souhrn historických dat m fme sledovat u Petra Mendla, jehofl lánec v novaný Ka-perku byl zve ej ován v Su-ických listech od 28. listopadu 1925,⁵ rovn fl pak u Rudolfa Nowaka, který sepsal do deseti stran stru né d jiny a popis hradu a roku 1932 vydal na náklady okra-lovacího spolku Ka-perských Hor.⁶ Ka-perk se dále objevoval v souhrnných encyklopediích, krat-í kapitolu mu v noval Durdík⁷ a o n co detailn j-ího popisu docílila Dobroslava Menclová ve svém dvoudílném svazku eské hrady.⁸ Pom rn zlomová byla stavebn - historická analýza Jana Anderleho,⁹ tato práce m la p inést spí-e technický popis

---

¹ HEBER 2007, Franti-ek Alexandr, *Böhmens Burgen, Vesten und Bergschlösser* (eské hrady, zámky a tvrze, 1. svazek, Praha, 1844, esky 2007)

² GABRIEL 1857, Josef Ambrofl, *Hrad Ka-perk. Historicko-topografický nástin*, In Poutník od Otavy 1857, ro . 12, . 17, s. 183-184.

³ PANNI 1876 ô Engelbert PANNI, *Die königliche freie Goldbergstadt Bergreichenstein und die ehemalige königliche Burg Karlsberg*. Bergreichenstein 1876

⁴ SEDLÁ EK 1897 ô August SEDLÁ EK, *Hrady, zámky a tvrze Království eského*. II. svazek ó Práche sko, s. 163 ó 174, Praha 1897

⁵ MATYÁTOVÁ 2006 ô Jitka MATYÁTOVÁ: *Josef Ambrofl Gabriel, Zakladatel eské regionální historiografie na Su-icku* (diplomová práce na Pedagogické fakult Univerzity Karlovy v Praze). Praha 2006

⁶ NOWAK 1932 ô Rudolf NOWAK: *D jiny hradu Ka-perka*. Ka-perské Hory 1932

⁷ DURDÍK 2009 ô Tomá-DURDÍK: *Ilustrovaná encyklopedie eských hrad*, s. 250-252. Praha 2009

⁸ MENCLOVÁ 1972 ô Dobroslava MENCLOVÁ: *eské hrady 2*. Praha 1972, s. 63-68

⁹ ANDERLE 2005 ô Jan ANDERLE: *Hrad Ka-perk*. In *Pr zkumy památek* 1/2005, ro . 12, s. 37-72. Praha 2005

stavby neř zmapování jeho d ě jin. Rozsáhlý řánek zabývající se d ě jinami hradu napsal Jan Lhoták,¹⁰ který podrobn ě popsal d ě jiny Ka-perku a jeho majetkových pom ě r ě . Ka-perkem se pak zabýval i Vladimír Horpeniak z ka-perskohorského muzea, který mimo jiné napsal ř tívý a ilustrovaný p řehled d ě jin hradu.¹¹ Mimo vypsanou literaturu mi byly dobrým zdrojem kroniky m ě sta Ka-perské Hory, obzvlá-ř co se tý ě e zápis z konce minulého století, kdy se hrad za ě al zp řístup ōvat a opravovat a tak i zájem ve ejnosti o n ě j byl daleko vy-ří.

---

¹⁰ LHOTÁK 2008 ě Jan LHOTÁK: *Hrad Ka-perk a jeho panství*, In DURDÍK Tomá-ř (ed.). *Castellologica Bohemica*, sv. 11, s. 325 ě 352. Praha 2008

¹¹ HORPENIAK 2006 ě Vladimír HORPENIAK: *Ka-perk, knířka o řumavském hradu*. řeské Bud ě jovice 2006

1 Historie

1.1 Založení hradu

Hrad Ka-perk (n mecky Karlsberg, tj. Karlova hora) vznikl na severovýchodním výb fku fi ánovské hory v tehdej-ím Práche ském kraji poblífi Ka-perských Hor. P vodní název m sta Reichenstein vznikl z místního ozna ení šam reichen Steinō (v p ekladu šu bohatého kamene) a vychází tedy ze skute nosti, fle m sto a jeho okolí bývalo významnou hornickou oblastí.¹² Název Ka-perské Hory byl odvozen od názvu hradu a vznikl afl v dob obrozenecké.¹³ Rýflovníci, kte í se ve t ináctém století usadili u eky Otavy, zakládali m sta, mezi které pat í i Ka-perské Hory.¹⁴ Hornictví zde dosáhlo svého vrcholu za Jana Lucemburského, který pový-il Ka-perské Hory na hornické m sto a ud lil mu adu dal-ích privilegií. P íze Jana Lucemburského si ka-perskohor-tí získali p edev-ím svou pomocí králi p i jeho taflení na Lanflhút v Bavorsku.¹⁵ Pozornost m stu a jeho okolí pak v noval i Jan v syn a následovník Karel IV., který potvrdil výsady, jeff m stu ud lil jeho otec, a rozhodl o zbudování stráfního pohrani ního hradu nedaleko Reichensteinu.¹⁶ Karel IV. byl významným stavitelem a zakladatelem mnoha klá-ter í hrad . Jeho hrady obvykle nesly slofené n mecké názvy obsahující jméno svého zakladatele. Máme tak nap íklad asi nejvýznamn j-í Karl-tejn, Karlskrone (Radyn) a Karlsberg (Ka-perk). Radyn a Ka-perk leffí nedaleko od sebe a jsou si historicky i stavebn velmi blízké. Ka-perk byl založen roku 1356, jak dokládá listina, kterou král na ídil staviteli Vítu Hedvábnému, aby š hrad *Ka-perk* vystav l pro obranu zem eskéō a taktéff šp ikazuje *Prachatickým i jiným obyvatel m zem eské, aby v tom stav ní témufl Vítovi nep ekáfeli, ale pomocni byliō*.¹⁷

¹² SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika m sta 1992, . fondu 96, sign. OK 279, s. 36

¹³ JANOUŠKOVEC 2001 ō Ji í JANOUŠKOVEC: *Majitelé hradu Ka-perku*, In *Vlastiv dný sborník muzea Třmavy* díl V, s. 3 ō 11. Ka-perské Hory 2001

¹⁴ GABRIEL 1858, s. 8

¹⁵ NOWAK 1932, s. 1

¹⁶ GABRIEL 1858, s. 9

¹⁷ PALACKÝ 1842 ō Franti-ek Palacký: *Archiv eský; ili, Staré písemné památky eské i moravské, sebrané z archiv domácích i cizích*, díl 2, . 305, s. 182. Praha 1842

Vít Hedvábný zastával funkci magistra fabricie, což byla za panování Karla IV. funkce zcela běžná, a měl dohlížet na organizaci celé stavby. Zároveň byl pověřen vybráním nejvhodnějšího místa pro stavbu hradu. Hlavním stavitelem mohl být podle některých zdrojů Michal Parlé, bratr slavnějšího Petra Parlé, ¹⁸ zcela jistě to ale není.

1.1.1 Tíh vody zalofení

Dobry vody k zalofení hradu práv na tomto místě, které pro panovníka, jakým byl Karel IV., zdánlivě nebylo příliš atraktivní, byly především strategické. Karperek měl zajistit bezpečí významných zlatonosných dolů a zároveň chránit hranice s Bavorským vévodstvím. Šiřší pověst o tom, že *pon vadfl ta krajina jifl za krále Jana od Bavor znepokojena byla, což se i za císaře Karla IV. opakovalo.* ¹⁹ V neposlední řadě měla posádka hradu sloužit bezpečnému provozu po práv nově vznikající v tvi Zlaté stezky (*Golden Steig*), významné obchodní komunikace, která vedla z Karperských Hor přes Kvildu směrem do Pasova. Karperskohorská cesta byla totiž a také nejmladší stezkou. Zajímavé je, že první zmínka o ní pochází ze stejného roku, kdy byl zalofen hrad, tedy 1356, kdy Karel IV. podle dochované listiny z 11. dubna 1356 (originál je uloženo v Muzeu Třemavy v Karperských Horách) vnuje jistému Heintzlinu Baderovi do svobodného užívání pozemek v rozsahu 64 jiter v okolí Karperskohorska. Učinil tak práv odměnou za vyhledání a následné vytvoření nové obchodní trasy. ²⁰ Královny záležitosti byly prosté, podpořit dolování v bohatém zlatonosném revíru a také propojit české země mezinárodnímu obchodu. Nová v tvev Zlaté stezky začala sloužit obchodnímu ruchu roku 1366 a pokračovala se především s l, ale také bavorské plátno, víno, koření a luxusní předměty. Nazpět se vyvážely české produkty jako obilí, slad, med a později i luxusní české sklo. ²¹

Samotná stavba hradu byla dokončena po pouhých pěti letech, roku 1361 již tedy Karperek začal sloužit svým účelům, stal se také správním střediskem pro celý Práchešský kraj. Zalofení hradu a vznik karperskohorské Zlaté stezky byly události, které významně vyzdvihly postavení Karperských Hor.

---

¹⁸ MENCLOVÁ 1972, s. 64

¹⁹ GABRIEL 1858, s. 9

²⁰ HORPENIAK 2016 o Vladimír HORPENIAK: *Karel IV. a zlaté horní Pootaví*. Karperské Hory 2016, s. 10

²¹ HORPENIAK 2016, s. 10-11

1.2 Popis hradu

Ka-perk je p íkladem typického projevu hradního stavitelství za doby Karla IV. Byl vystav n na h ebeni západního výb flku Zlatého vrchu (921 m). Stavební podoba byla p ízp sobena tomuto terénu, který v p ízemí paláce dosahuje vý-ky zhruba 889 metr ,²² což z Ka-perku dnes íní nejvý-e položený královský hrad v echách.²³ Zárove mluvíme o jednom z nejrozsáhlejších a nejlépe zachovaných stavebních celk z doby Karla IV.²⁴ Ke Ka-perku vedla hlavní cesta p es vísku Kavrlík k první brán , kterou chránil padací most p es p íkop. Touto branou bylo možné se dostat na cestu, která vedla mezi svahem hradu a jeho vn í hradbou. Cesta vede afl k západnímu cípu z íceniny, kde se nachází hlavní vstupní brána do objektu. Zde se nacházel hluboký p íkop, p es který se bez mostu nebylo možné do hradu dostat. *šZ tohoto dosti prostranného místa mohl se dobývající nep ítel z dosti vysokých hradebních zdí házením kamen a koulí tak dob e odráfeti, fle snaha jeho, hradu dobýti, marná z stati musela.*²⁵ P ístup sem zaji-oval st íejkový padací most, který fungoval na principu dvou rovnoramenných pák vyklán ících se ze zdiva. Tírbiny po t chto pákách lze dodnes ve zdivu vid t. Heber uvádí, fle most byl jífl dávno zchátralý a k brán musel vy-plhat p es p íkop, pravd podobn áste n zasypaný.²⁶

1.2.1 Dolní hrad

Hlavní vchod do západní ásti dolního hradu, který lze vymezit od západního ela horního hradu afl po stavení p ípojené k západnímu cípu zdiva. Tento objekt m fleme nazvat západní ba-tou, fortifika íním prvkem, který chránil celý areál hradu ze západu a v n mfl pravd podobn byly obytné místnosti. Heber zmi uje v t chto místech zbytky dvou sklep , z nichfl jeden byl je-t tehdy p ístupný.²⁷ P esnou p edstavu o tom, jak vypadala tato ást dolního hradu p vodn , tedy po roce 1356, dnes nemáme.²⁸ Podlouhlé nádvo í p edstavovalo pravd podobn hospodá ské zázemí a mohly se tu nacházet stáje í sýpky na obilí.

---

²² ANDERLE 2005, s. 38

²³ HORPENIAK 2016, s. 17

²⁴ ANDERLE 2005, s. 38

²⁵ GABRIEL 1858, s. 6

²⁶ HEBER 1844, s. 132

²⁷ HEBER 1844, s. 132

²⁸ ANDERLE 2005, s. 39

Z východní strany nádvoří zakon ova vysoká hradební zeď, která se tyčila za píkopem. Zde se nacházela také brána, malý gotický vchod přístupný po čet zovém padacím mostu. V horních rozích brány lze je-t dnes vidět otvory po čet zech. Most p eklenoval píkop, který byl p vodn je-t o pár metr hlubší, a kde se nacházela kuchyn a cisterna, která zaji-ovala zdroj vody pro celý hrad. Kuchyn p vodn pravd podobn stála n kde v západní části dolního hradu a afl s pozdn gotickou výstavbou purkrabství byla postavena práv v horní části.²⁹ Mostem p es píkop se dnes dostaneme do budovy purkrabství, která byla dostavena na konci 15. století. P vodn tu byla jen hradební zeď, v minulosti dvakrát zvy-ována. Na zdivu této budovy lze je-t dnes rozeznat stavební spáry. Zhruba v polovin zdi je vidět obrys cimbuří, které hradbu zakon ovalo. Vrchní část budovy v etn st echy je jifl záleffitost moderní rekonstrukce z minulého století. Purkrabství sestává ze sklepních prostor, p ízemí, kterým se dá projít do parkánu, prvního patra, kde jsou výstavní prostory a reziden ního patra, kde sídlí správa hradu.

1.2.2 Horní hrad

Pokud jde o horní hrad, hovo íme v podstat o samotném hradním jádru. Zde máme mnohem jasn jí p edstavu o tom, jaká byla jeho p vodní podoba. Jedná se p edev-ím o dv v fle, které mezi sebou svírají palác. Tyto prvky tvo í kompaktní obdélný blok dlouhý 54 m a široký 11 m. P vodn do jádra hradu zaji-ovala p ístup pouze vyvý-ená brána z jifní strany. Z parkánu se vystoupalo na zd ný pilí a odtud p es padací mstek p ímo do zvý-eného p ízemí paláce. V souvislosti s pozd jí p ístavbou budovy purkrabství se tento vchod k budov p ípojil a dnes se do paláce chodí po d ev ném ochozu z prvního patra purkrabství.³⁰ Samotný palác, dlouhý zhruba 33 m, který byl chrán n dv ma ty hrannými v flemi z východní a západní strany, m l t i patra. To jde dnes dob e rozeznat díky kapsám ve zdivu, ve kterých byly zasazeny stropní trámy. P ízemní patro m lo na západní stran men-í p edsí, zbytky její d lící zd né p íky jsou dodnes patrné. Zbytek p ízemí zaujímá rozsáhlá místnost, d íve pravd podobn sloufící jako skladovací prostor. Celé toto patro osv tlovala a v trala malá -t rbinová okna. V prvním pat e stojí za zmínku p edev-ím reprezenta ní sál s velkými okny. To bývala asi nejhonosn jí místnost celého hradu. Horní patra paláce i v flí bývala obytná, celkem jádro hradu obsahovalo afl ty i samostatné byty, t i z nich jsou bezpe n

²⁹ ANDERLE 2005, s. 39

³⁰ ANDERLE 2005, s. 60

doloženy.³¹ Východní od velkého sálu v prvním patře se nacházel byt skládající se z menší svítnice s krbem, chodby, a roubené místnosti s pětí okénky na jižní stranu zasazených v pět kruhovém ústupku na fasádě.³² Jak uvádí Anderle, není jisté, jak přesně se tato místnost vytápěla, jelikož pozůstatky nějakého pevného topení se zde nenaly,³³ rozhodnuto se ale jednalo o jednu z pohodlně vybavených obytných místností na hradě. Co se týče druhého patra paláce, je to fluktuující, jak bylo zřejmé. Menclová hovoří o těchto místnostech, z nichž prostornější, největší, svírají dvě menší komnaty po obou stranách.³⁴ Podle Anderleho je ale toto patro z hlediska jeho členění velkou neznámou a lze ho alespoň zhruba odvodit jen podle oken.³⁵

Omítka paláce je dnes téměř úplně nečitelná a zaniká velmi rychle. F. A. Heber ve 40. letech 19. století mluví ve své publikaci o zetelných freskách, které spatřil v okenních nikách. O nich později i Gabriel popisuje ve své monografii, *fresky velké, pravidelně vyvedené výklenkách okenních na straně severní jsou dosavad ještě malby na námitce k spatření, o istec totiž slunce atd. představující, ale bohužel také tu zůstávají nemilosrdně a hlodají na těchto starodávných ozdobách.*³⁶ Jediné místo, kde lze dnes spatřit stopy malířské výzdoby, je tvrdé podlaží východní v fle, kde jsou zbytky barevných fragmentů fresek.

Obě podlaží v fle představují palác o dvě patra, která jsou dnes přechází od zdola nahoru až do podkroví po dřevěném schodišti. V případě západní v fle se jedná o pseudogotické schody z konce 20. století, u východní v fle o jednoduché dřevěné schodiště z 30. let minulého století. Obytná byla, stejně jako v paláci, dvě patra osvětlená velkými okny s kamennými křídly. Z nichž některých pater, jako například z druhého patra západní v fle, byl také přístup přímo do paláce. Východní v fl byla od paláce o něco více izolována než v fl západní, ale ve stavební konstrukci lze sledovat jejich analogii. Vstup do východní v fle se dnes nachází buď přímo z paláce, kde je posazen vysoko nad zemí a přístup zajišťuje dřevěné schodiště vedoucí přímo do prvního patra, nebo se sem lze dostat přes sklepní prostory v fl z parkánu skrze tzv. stavební díru. U této v fle stojí za zmínku zajímavý prostor ve druhém patře, malý výklenek dodatečně vylámaný do zdi, který sloužil pravděpodobně jako malá koupelna. Tuto domněnku podporuje i existence převětu, který se nacházel přímo vedle výklenku. Ve

---

³¹ ANDERLE 2005, s. 68

³² DURDÍK 2009, s. 251

³³ ANDERLE 2005, s. 49

³⁴ MENCLOVÁ 1972, s. 67

³⁵ ANDERLE 2005, s. 48

³⁶ GABRIEL 1858, s. 8

tvrtém podlaží se pak nacházela kaple, což dokládají její zbytky freskové výzdoby, a k ní dnes opravdu sporadické, a také oltářní mensa přiléhající k výklenku jejího okna.³⁷ Zřízení kaple na tomto místě proběhlo také až při pozdějších rekonstrukcích, Menclová uvádí konec 15. století a přímo zmíní uje Bohuslava ze Šumperka, tehdejšího držitele, jenž zde nechal postavit nový oltář.³⁸ V patém podlaží v ní se nacházel prostor určený vojsku a je zde jediný zcela dochovaný převět na hrad. Zároveň byl z tohoto patra přístup do protější v ní zajištěn úzkou spojovací chodbou v krovu paláce. Možná o něm myslíme, které umožnilo vojsku rychleji přesunout z jedné v ní do druhé.

Obě v ní byly také vybaveny ochozem neseným masivními krakorci, které lze dnes dobře vidět na západní v ní, a zakončeny byly cihlovými helmicemi. Západní stěna se zčásti dodnes dochovala, což lze považovat za velkou vzácnost. Pevnostní cihly ze 14. století, takzvané tvarovky, byly pálené a vyufňovaly se hlavně pro svou velkou odolnost. Pravidelně pokrývaly i stěnu paláce. Mramorová stěna východní v ní je zcela nová, přechází (taktéž mramorová, zrekonstruovaná v roce 1935³⁹) zničil útok Kyril v roce 2007.

1.2.3 Pustý hrádek

Pokud mluvíme o obranných prvcích, neměli bychom zapomenout na představené opevnění, které bylo vystavěno zhruba 500 metrů severovýchodně od hradu, a to sice na výšce Zámeckého vrchu. Toto místo představovalo potenciální hrozbu již od počátku, jelikož přehlédlo hrad zhruba o 35 metrů. Důkazem toho je i fakt, že na východním prvním jádru hradu, který představuje východní v ní, nebyly žádné otvory. Dnes se zde nachází vchod do přístupu v ní, který ale svou povahou nelze považovat za oficiální vstup do hradu, pravděpodobně se jedná o stavební díru, která měla být stavěna zjednodušeným přístupem do paláce s tvrdým materiálem. Jako opatření před případným nebezpečím z východní strany sloužila zděná bašta klínového půdorysu, dnes nazývaná Pustý hrádek (*Öldschlöffel*), která vznikla někdy v pozdní gotice.⁴⁰ Kdy přesně je dnes těžké odhadnout. Dnes je zídina hrádku upravena jako vyhlídka s dřevěnou plošinou, odkud se nabízí krásný pohled na hrad.

---

³⁷ ANDERLE 2005, s. 58

³⁸ MENCLOVÁ 1972, s. 68

³⁹ ANDERLE 2005, s. 37

⁴⁰ ANDERLE 2005, s. 38

1.2.4 Podobnost Ka-perku s Radyní

Mezi hrady Karla IV. lze dodnes sledovat analogii. Jejich p vod navíc prozrazuje i název, který často nesly složené německé názvy. Máme tak Karlshaus (dnes Hrádek u Purkarcce v Jiříných echách), v em době známý Karl-tejn, a dva stavebně nejibuznější hrady Karlsberg (později po etně na Ka-perk) a Karlskrone (dnes Radyn u Starého Plzece, p vodní název se neujal). Radyn začala vznikat téměř souasn s Ka-perkem, který mohl sloužit jako p edloha. Nový hrad Radyn měl nahradit zaniklý hrad v Plzenci a měl se stát správním a obranným st ediskem královských statk .⁴¹

Administrativním vedoucím stavby neboli magistrem fabricie byl, stejně jako na Ka-perku, Vít Hedvábný.⁴² Oba hrady byly p i stavb p izp sobený kopcovitému terénu, na kterém byly vystav ny, p estofe Ka-perk je svou rozlohou o něco větší. Jádro hradu u obou staveb tvo í podlouhlý p dorys paláce zakon ený po obou stranách obytnými v flemi. V p ípad Radyn se jednalo o jednu polookrouhlou a druhou tverhrannou, která je ještě ástně dochovaná. V dvoupatrovém paláci se také nacházely dvě roubené komory a v fle byly mezi sebou propojeny chodbí kou vytvo enou v konstrukci krovu paláce. Komplex hradu byl zaji-t n vn jím opevn ěním, které ohrani ovalo krom jádra také dvorek s cisternou vytesanou do skály. Cisterna zaji-ovala, stejně jako na Ka-perku, zdroj vody pro celý hrad.⁴³ Jednotlivé ásti obou hrad m ly tendenci ke spojování se do jednoho celku, což byl typický projev stavitelství za doby Karla IV. Mimo to i v idných analogií pojí tyto dva hrady i podobný osud. Radyn ztratila sv j p vodní význam pom ěrn brzy a již v roce 1558 je zmi ován jako špustý zámek.⁴⁴ Od té doby hrad v podstat ě jen zanikal a p estavby se ho ufl téměř nedotkly.⁴⁵

---

⁴¹ MENCLOVÁ 1972, s. 68

⁴² MENCLOVÁ 1972, s. 68

⁴³ ANDERLE 2005, s. 46

⁴⁴ MENCLOVÁ 1972, s. 68

⁴⁵ MENCLOVÁ 1972, s. 69

1.3 D jiný hradu od po átku do roku 1617

Ka-perk se od svého založení stal především zástavou a jeho držitelé se až do 16. století téměř nepřetržitě stídali. Bývali to zpravidla pánové z řady významných lechtických rodů, kteří na hrad přišli – a proto nepobývali a v důsledku toho stav i význam Ka-perku postupem času upadal. Tito držitelé pak také byli králem povolení funkcí takzvaného poprávce, měli dbát o veřejný pořádek, stíhat provinilce a náleželo jim právo tyto odsoudit.⁴⁶ Roku 1365 postoupil Karel IV. hrad svému blízkému spolupracovníkovi arcibiskupovi Janu Okolí z Vlašimi, který byl jeho držitelem až do královy smrti,⁴⁷ Lhoták nicméně podotýká, že tato informace je dodnes nepodložená a jedná se spíše tradiční interpretaci.⁴⁸ S větší jistotou víme, že Karlův syn a následovník Václav IV. zastavil hrad Janovi z Leuchtenberga za 9775 uherských a českých zlatých. Sedláček zmiňuje, že Jan na hrad pravděpodobně ani nesídlil a svou pravomoc poprávce vykonával skrze purkrabího, jímž byl roku 1396 Jindřich Ramspargar.⁴⁹ Od roku 1402 měl hrad v zástavě rytíř Habart z Hartenbergu, jemuž král o tři roky později připsal plat dvou kop českých grošů ze zlatých dolů v Reichensteinu a také 60 kop ze sušické berně.⁵⁰ Roku 1411 nechal Václav IV. hrad vykoupit za 2600 kor českých grošů Petru Zmrzlíkovi ze Svojšína. Přisloužel mu rovněž určitý podíl na údržbě hradu a týdenní plat z Reichensteinu ve výši 200 kop.⁵¹ Zmrzlíkové byli zástavními pány po celou dobu husitských válek a pravděpodobně díky tomu, že byli příznivci husitů, se Ka-perk vyhnul jakémukoli obléhání. Tím byl také způsoben rozpor mezi katolickým městem a hradem nakloněným kališníkům.⁵² V kronice se dočítáme širší *opravdu jsou naivní v-ak pověsti o zničení hradu Ka-perku Janem fiřfkou z Trocnova. Husité hrad Ka-perk nikdy neobléhali, tím méně ho zničili. Nebylo toho třeba. Zástavní páni tehdejší Zmrzlíci ze Svojšína byli i se zdejšími lidem v ruce oddáni husitské myšlence* i⁵³ Petrovi synovi Petr a Jan se oba aktivně podíleli na husitských taženích, Petr podporoval Jiřího

⁴⁶ HROPENIAK 2016, s. 17

⁴⁷ SEDLÁEK 1897, s. 166

⁴⁸ LHOTÁK 2008, s. 327

⁴⁹ SEDLÁEK 1897, s. 166

⁵⁰ LHOTÁK 2008 s. 328, SEDLÁEK 1897 s. 166

⁵¹ SEDLÁEK 1897, s. 166

⁵² JANOUŠEK KOVEC 2001, s. 4

⁵³ SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Pamětní kniha města Ka-perské Hory 1312–1950, . fondu: 96, sign. OK60, s. 16

z Podbrad a jeho výjezdech do Bavor.⁵⁴ Petr Zmrzlík ml. roku 1454 předal hrad do držení významnému šlechtici Zdeňkovi ze Třebamberka. Toto období bylo provázeno spory s Jiřím z Podbrad v souvislosti se Zelenohorskou jednotou, a kolikrát Kačerperk postaven nebyl.⁵⁵ Po Zdeňkově smrti připadl hrad jeho tetinu synu Zdislavovi (4. prosince 1476), který jej spravoval i s bratrem Jaroslavem. Roku 1487 Kačerperk převeď Bohuslavovi ze Třebamberka, po jeho smrti zdědil hrad syn Jindřich. K jeho předsobě se vztahuje rekonstrukce hradu, kterou povolil král Vladislav Jagellonský, aby hrad neupustl.⁵⁶ Pravděpodobně se jedná o nejzásadnější rekonstrukci hradu od doby jeho založení. Stejně jako v jiných středověkých hradech, i Kačerperk několikrát vyhořel. Kolikrát přesně se dnes můžeme jen dohadovat, katastrofálnímu požáru ale muselo dojít někdy koncem 15. století. Společně s postavou související pravděpodobně i obnos, který byl uveden panovníkem k prostaní. Město o 100 kop grošů roku 1495 a roku 1530 dala šňna nář (blíže neuvěděno) částka.⁵⁷ V tomto období došlo k pozdně gotické přestavbě hned několik částí hradu. Víme, že zcela vyhořelo jeho jádro, především tedy děvěné konstrukce paláce z pozdější fáze stavby. Nevíme, jak přesně požár ovlivnil v ě, ale více postavena byla pravděpodobně v ě západní. Podle pozdějšího průzkumu došlo zhruba v této době k nesporné rekonstrukci hradního jádra, přiči které se jeho uspořádaní značně změnilo. Jeden z mála doložitelných důkazů může být například přesunutí hradní kaple do tvrdého podlaží východní v ě. Do stejného období se vkládá i vystavění tzv. ěrné kuchyně do ějového příkopu a dostavba budovy purkrabství.⁵⁸

V průběhu několika dalších let se na Kačerperku stávali zástavní držitelé převážně z rodu Třebamberků, ale mimo nich například Jan z Roupova (mezi lety 1524-1526). Roku 1522 představitelé města nabídli králi Ludvíku Jagellonskému, že hrad odkoupí, k čemuž ale nedošlo. Ke konci předsobě Třebamberků na hrad došlo až v roce 1533, kdy hrad vyplatil Jiří z Lokčan, který se mimo jiné zasloužil o to, aby se v Kačerperských Horách mohly konat dva jarmarky ročně a sobotní trh⁵⁹ a roku 1538 také získal svolení zahájit těžbu zlata na území kačerperského panství.⁶⁰ Za veškeré služby bylo Jiřímu na jeho přání postoupeno v ochranu i město Kačerperské Hory, kde si koupil dům. Za královu loajalitu mu Jiří pomohl i v prvním stavovském odboji, za což mu Ferdinand

⁵⁴ SEDLÁ EK 1897, s. 167

⁵⁵ LHOTÁK 2008, s. 329

⁵⁶ SEDLÁ EK 1897, s. 169

⁵⁷ ANDERLE 2005, s. 66

⁵⁸ ANDERLE 2005, s. 39

⁵⁹ SÝKOROVÁ 2005; Lenka SÝKOROVÁ: Archiv města Kačerperské Hory 1345-1945 (1948), *Díl i inventáři I*, s. 12. Klatovy 2005

⁶⁰ LHOTÁK 2008, s. 331

prodal panství B eznice.⁶¹ Hrad p ipadl roku 1548 zp t pod královu správu a zároveň byly ke Ka-perskému panství p ipojeny n které su-ické vesnice.⁶² Jiř roku 1552 projevil o hrad Ka-perk zájem rakouský -lechtic hofmistr Ludwig z Towaru a Enzenfeldu a za p j ku 7000 tolar mu byl zastaven. O t i roky pozd ji ale Ludwig zem el a hrad p ipadl jeho fien Zuzan na dal-ích 10 let. Zároveň jí bylo císa em poskytnuto 1000 tolar na opravu hradu a výstavbu pivovaru. V pr b hu p í-tích let byl Zuzan a Ludwigovi poskytnut dal-í obnos na obnovu hradu a zároveň jim byla prodlouřena zástava hradu je-t o deset let.⁶³ Roku 1566 vypr-ela doba, na kterou m l Ludwig hrad p islíben, nicmén na fládost jeho syna Bernarda byla zástavní lh ta op t prodlouřena.⁶⁴ Je-t p ed jejím vypr-ením m -anstvo z Ka-perských Hor vyjád ilo úsilí o nezávislosti na ka-perském panství, pod které m sto spadalo. 8. ervence 1573 se tak skute n stalo a císa prohlásil Ka-perské Hory svobodným horním m stem bez jakýchkoli povinností v í Ka-perku. To m -anstvo povzbudilo k nabídce ka-perské panství vykoupit. P es marné snahy Towar o prodlouření jejich zástavy byl v-ak Ka-perk nakonec postoupen karl-tejnskému purkrabímu Janu Vchynskému ze Vchynic, který o n j uřl d íve projevil zájem.⁶⁵ Roku 1581 uzav el Vchynský s císa em Rudolfem II. smlouvu o p edání panství do rukou eské komory.⁶⁶ Výdaje spojené s tureckou válkou vedly Rudolfa II. k rozprodávání berního majetku, a proto ani ka-perské panství nez stalo dlouho bez pov-imnutí. Císa jmenuje pány Viléma z Oppersdorfu a Ji řho z Redernu císa skými komisa i, kte í m li na starost prohlídku, ocen ní a následný prodej panství.⁶⁷ V kv tnu roku 1584 odkoupilo m sto n které vesnice náleřející k panství Ka-perk (nap . etenice, Nicov, ervenou, Plzenec a mimo jiné i sklá ské hut Svoj-e a Vogelsang).⁶⁸ M sto Su-ice odkoupilo za 11400 tolar vsi Dobr-ín, Velkou Chmelnou, Kade-ice a Podmokly.⁶⁹ Po t chto prvních transakcích z stal hrad a p t k n mu náleřejících vesnic stále bez nového majitele. Mezi t mito vesnicemi byl i Rej-tejn, který v ervenci roku 1584 císa pový-il na svobodné hornické m sto a zprostil jej povinnosti odvád t hradu kařldoro ní poplatek.⁷⁰ Nakonec hrad do pronájmu získalo 19. kv tna 1584 m sto Ka-perské Hory spolu s ty mi pustými dvory a vsí

⁶¹ tamtéřl

⁶² SEDLÁ EK 1897, s. 172

⁶³ tamtéřl

⁶⁴ SEDLÁ EK 1897, s. 172

⁶⁵ LHOTÁK 2008, s. 331

⁶⁶ tamtéřl

⁶⁷ VELI KA 2017, s. 195

⁶⁸ SÝKOROVÁ 2005, s. 7

⁶⁹ LHOTÁK 2008, s. 335

⁷⁰ SEDLÁ EK 1897, s. 172

Kavrlík. Ka-perskohor-tí zároveň nem li dopustit, aby hrad dále chátral, proto jim bylo poskytnuto 13 kop z nájmu na p ípadné opravy. Pronájem byl m stu posléze n kolikrát prodloužen aíl do roku 1600, kdy hrad získal i k n mu náležející pozemky získal na dobu neur itou Mikulá- ernohorský z Ho im ic. Po jeho p ed asné smrti hrad roku 1605 op t p ípadl Ka-perskohorským. Jejich smlouva m la skon it roku 1617, jííl o rok d íve v-ak vyjád íli zájem hrad odkoupit do d í ného drlení. Aíl 27. ervna p e-el hrad oficiáln do vlastnictví Ka-perských Hor, které ho odkoupilo za 200 kop mí-e ských gro- a za dal-ích 4000 kop také ty i pusté dvory.⁷¹

---

⁷¹ LHOTÁK 2008, s. 336

2 Po roce 1617

2.1 Ka-perské Hory během 30 leté války

Odkoupení hradu Ka-perské Hory finančně velmi vyčerpalo. Město si muselo zaplatit 4000 tolarů od města Vilshofenu, se kterým obchodovalo se solí, a splácení tohoto dluhu se protáhlo až do roku 1668.⁷² V této době již navíc pomalu upadala těžba zlata a hlavním zdrojem příjmu se stal právě obchod se solí.

V období třicetileté války se Ka-perské Hory dostaly pod tlak a neustálý strach z napadení císařským vojskem. Občané zde vítali vojáky z domobrany již roku 1619. Město čelilo několika napadením a situace se částečně uklidnila až ve třicátých letech. V listopadu 1620 sem napřiklad navzdory salvy gardie udělené městu vpadli bavorští vojáci a přisobili kody soumarům, čímž vážně obchod a občané si často stěžovali.⁷³ Ka-perské hory navíc velmi vyčerpalo nucené ubytování a stravování císařského vojska. V zimě 1623 sem bylo posláno na dvacet vojáků, které město ka-perskohorští flivit celou zimou. Stížnosti obyvatel, ve kterých se odvolávali na své dřívější křivdy spáchané na městu, brzy putovaly až do Vídně, což město za výsledek dalších kolikéré salvy gardie.⁷⁴ V květnu 1629 však byli obyvatelé města nuceni přihlásit se ke katolické víře, pokud by tak nečinili, museli by u sebe ubytovávat vojáky.⁷⁵ Roku 1635 byly Ka-perské Hory spolu s Kutnou Horou jediná česká města, která měla být osvobozena od povinnosti ubytovávat vojáky. V té době však byly Ka-perské Hory ufl ve velmi tíživé finanční situaci. Situace zde byla již klidnější a město bylo dokonce považováno za jednu z nejbezpečnějších oblastí.⁷⁶ Tědové, kteří vtrhli do nich roku 1639 a do Sušice se dostali rok na to, se octli i v těsné blízkosti Ka-perských Hor. fládný ochranný glejt proti tědům česká města uchránit nemohl a roku 1641 vpadli tědové až do Ka-perských Hor a napáchali tu několik křod.

---

⁷² SÝKOROVÁ 2005, Lenka SÝKOROVÁ: Archiv města Ka-perské Hory 1345-1945 (1948), *Díl I inventář*. Klatovy 2005

⁷³ KILIÁN 2016, Jan KILIÁN: *Válka ve městě zlata. (Osudy Ka-perských hor v letech 1618-1648)*, In Jihočeský sborník historický ročník 84/2015, s. 115 až 141. Česká Budějovice 2016

⁷⁴ KILIÁN 2016, s. 125

⁷⁵ VELIČKA 2017, s. 223

⁷⁶ KILIÁN 2016, s. 130

2.2 P íkaz o bo ení hrad v echách

Není divu, že v průběhu třicetileté války, která se měla dotýkala prakticky od svého počátku, měli obyvatelé jiné starosti a tak vcelku uvítali rozkaz krále Ferdinanda III. o bojení některých středověkých hradů a pevností, kterých by mohl využít nepřítel, a které nejsou v tak dobrém stavu, aby mu mohly sloužit. Tyto demolice dekrety vyplynuly z událostí z posledních let třicetileté války, kdy Turekové obsadili některé české hrady a požadovali kontribuci a výpalné po krajích. Týkalo se to především hradů pohraničních, první z nich začal být roku 1644 bojen hrad Doubravská Hora u Teplic. O demolici některých dalších bylo rozhodnuto ještě před skončením války, jednání ale pokračovala ještě v roce 1655, kdy se do seznamu začal také Grabštejn i ernínský hrad Víhov v Plzeňském kraji. O dalších se rozhodovalo v roce 1658, kdy byl vyslán císařský inženýr, aby zkontroloval a podal zprávu o několika hradech na Boleslavsku a Hradecku. Na základě tohoto posudku měl být část zbojen například hrad Kost, za jehož ujetení se přimlouvali jeho majitelé a údajně jim i bylo vyhověno.⁷⁷

Kaperk sice přímou zbojen nebyl, ale jak uvádí Sedláček, pro ka-perskohorské obce toto nařízení představovalo přetřesnost, jak se zbavit velké finanční zátěže související s neustálým udržováním hradu. V praxi tedy toto vyhlášení vypadalo tak, že na Kaperk mohl kdokoli přejít a odnést si, co potřeboval (jednalo se tedy především o stavební materiál).⁷⁸ Přestože hrad již dlouho předtím nebyl v dobrém stavu, tato událost jistě napomohla k tomu, že Kaperk nakonec upadl v zapomnění úplně, a že takovéto středověké památky zůstaly na dlouhou dobu nedoceněné a bez povšimnutí. Jak uvádí již Heber v závěru svého článku v novějším Ka-perku *šnic nebylo ujeteno, v-echno použitelné bylo z hradu vylámáno, odneseno, a nyní ovšem dokon ují jeho zánik a fivlyö*, na závěr pak zmiňuje, že v letních dnech hrad přetřesnostně oslňoval během slavností, které tu obyvatelé Ka-perských Hor pořádali. Hrad tedy pravděpodobně sloužil jako místo, kam se lidé přicházeli bavit a užívat si teplých dnů. Po zbytek roku byl hrad ale ponechán osudu a nikdo se o jeho údržbu nestaral.

⁷⁷ ROUBÍK 1941 a František ROUBÍK: Bojení hradů v echách v polovině 17. století, In časopis turistů, 53, s. 128 a 131. Praha 1941

⁷⁸ SEDLÁČEK 1897, s. 174

2.3 Zapomenutý Ka-perk

O osudech hradu na poměrně dlouhou dobu fládné zprávy nemáme. Ani fládná privilegia udělená mstus se o Ka-perku afd do roku 1773 nezmiují a majitelem hradu zstává msto.⁷⁹ V té době si Ka-perské Hory p jily peníze od zemských stavů a jako zástava posloufnil právní hrad Ka-perk s p íslu-enstvím.⁸⁰

Vzhledem k tomu, že jifl delší dobu představoval Ka-perk pro všechny jen finanční zátl, nebylo divu, že ím dál více pustl a p estal být pro své majitele zajímavým (pokud vůbec někdy byl). Jediným zdrojem informací, jak Ka-perk vypadal ve svém období temna, je pro nás afd literatura, ale i zde hovo íme afd o období od druhé poloviny 19. století. Dále nám mohou posloufít kroniky. Zde je možné narazit na drobné zmínky, na které bych se ráda zam íla. To je totifl v podstatě to jediné, co k dispozici máme. Protože o literatuře, která se, p ímo í nep ímo, dotýká Ka-perku, bude e v následující kapitole, zam íla bych se zde spí-e na osudy Ka-perskohorského regionu.

2.3.1 Zmínky z kronik

V kronice fary z let 1726 - 1838 se do ítáme, že 28. května 1806 poctil Ka-perské Hory svou náv-tvou arcivévoda Reiner Josef, syn císaře Leopolda II. Projífld l tudy b hem své cesty do Bavorska a p í té p ílefitosti nav-tívil íehtic také hrad Ka-perk. *šNa p ípraveném koni se vypravil na velmi pobo ený hrad Ka-perk. Sem tam vystupoval na zdi, t ebaže s velkou námahou a t íkostí, prohlédl si starobylou architekturu a opevn ní.*⁸¹ Po této zmínce se z kronik do ítáme jen o dvou informacích v souvislosti s Ka-perkem. V další kronice fary z let 1809 ó 1945 se nachází zmínka o tom, že roku 1868 byl z Ka-perku donesen oltář do nov vystaveného kostela Panny Marii Sn íné v Ka-perských Horách. Oltář byl údajn kdysi domácím oltářem Karla IV. Pozlatil jej Karel Schlechta ze Su-ice a sklo darovala Susana Loetz, majitelka slavné sklárny v Rej-tejn .⁸² V květnu roku 1887 podle téže kroniky podnikl vimperský Spolek

---

⁷⁹ JANOUŠKOVEC 2001, s. 7

⁸⁰ tamtéfl

⁸¹ SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika fary 1726 - 1838, íslo fondu: 1009, sign. FK 14, s. 3 - 5

⁸² SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika fary 1809 ó 1945, íslo fondu: 1009, sign. FK 15, s. 28

katolických tovaryšů – výlet na Ka-perk. Celkem 74 hostů vystoupalo přes filípek na hrad, kde obdivovali poctivé emeslo.⁸³

Dle listiny událost pro století oslavy 600. výročí od založení Ka-perských Hor roku 1930. Duchovní i svetské oslavy byly dlouho a pečlivě plánované, jak dokládá kronika. Přítomen byl i biskup, který přitom schválil povýšení místního kostela na arcidiecézi. V rámci svetských oslav procházel historický alegorický průvod skládající se z několika tematických skupin. Jednou z nich byl v zámku Karla IV., jak udílí Vítku Hedvábnému příkaz k výstavbě hradu. Samostatnou skupinu pak tvořil vzhled hradu Ka-perk.⁸⁴

2.3.2 Tmavá a N mecko

Samostatnou kapitolu v dějinách Ka-perských Hor představuje druhá světová válka a přítomnost Němců v této sudetské oblasti. Malou, ale zajímavou epizodu tvoří návrh na zřízení majitele hradu v roce 1938, kdy se místní radní rozhodli Ka-perk darovat Adolfu Hitlerovi. To bylo jeho kancelářským podobně odmítnuto, protože nic takového nebylo do zemských desek zapsáno.⁸⁵ Vyvstávají tak ale otázky, s jakým záměrem se tak rozhodli ka-perskohorští uinit. Co se týče Němců v Ka-perských Horách, dle velmi zaujatých projevů v kronikách s nimi měli ka-perskohorští spíše negativní vztahy. Již od 17. století zde lze sledovat počátky germanizace, a коли místní obyvatelstvo mluvilo vždy i něsky. V jedné z kronik se dočítáme o útlaku ka-perskohorského obyvatelstva od konce 19. století, a sice ze strany německých fabrikantů a majitelů sklářského a dřevařského průmyslu. Jak uvádí kronika z roku 1950, měli němečtí, hřížící v Ka-perských Horách, velmi trudný život, protože Němci zde byli drzí a troufalí.⁸⁶ Měli zde ale pravděpodobně i silnou podporu, když roku 1938 projížděl přes Sedmou meckou stranu Henleinův stem, dostalo se mu v němho uvítání.⁸⁷

Přítomnost německých vojáků na Ka-perku v tomto období nemůžeme vyloučit. Dlekazem, že tomu tak mohlo být, jsou dodnes čitelné vzkazy vyryté v prostorách hradu. Někde jsou vyznačené letopočty a lze spatřit dokonce i hákové kříže. Zda se ale jedná o dobové rytiny, není jisté. Žádná analýza ohledně těchto vzkazů nebyla provedena.

⁸³ SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika fary 1809–1945, . fondu: 1009, sign. FK 15, s. 67

⁸⁴ SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika fary 1809–1945, . fondu: 1009 sign. FK 15, s. 124

⁸⁵ JANOUŠKOVEC 2001, s. 7

⁸⁶ SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika města 1312–1950, . fondu: 96, sign. OK60, s. 9

⁸⁷ SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika města 1312–1950, . fondu: 96, sign. OK60, s. 11

2.3.3 600. výročí založení hradu

Stejně jako výročí msta, slavili ka-perskohor-tí o 26 let později 600. výročí založení hradu Ka-perk. To připadlo na rok 1956 a v rámci těchto oslav byla 4. srpna na nádvoří hradu uspořádána inscenace známé hry Jaroslava Vrchlického *Noc na Karlštejn*. Na následující den byla naplánovaná estráda s názvem *š2 + 2 je n kdy u nás p tō*.⁸⁸ Záznam v kronice z této události se mi bohužel nepodařilo dohledat.

2.3.4 Na Ka-perku stráž

Stav Ka-perku v minulém století a neinnost okolo jeho plánovaných rekonstrukcí byla trnem v oku místním občanům. Vypovídají o tom články v sovětském deníku Pravda. 14. srpna 1960 se v čísle 158 objevil článek, který interpretuje dopis tenáte Emila Kotrby z Ka-perských Hor. V něm si autor stěžuje na stav hradu *šNáv-t vou hradu Ka-perk zmizí v-echno p kné, co náv-t vník vid l ve m st .ō* uvádí, a popisuje jak krkolomnou a nebezpečnou cestu musí náv-t vník zdolat, aby se na hrad dostal. Nemén obtížný je podle něj i pohyb přímo v hradním areálu. Celou stížnost autor zakončuje slovy *šJak na to máme pohlířet my z Ka-perských Hor, kdyfl víme, fle je opraveno Rabí, hrad ve Velharticích i družka Ka-perka ó Radyn ?ō*. Jako autor je pod článkem podepsán Praváček.

O něco později se dočítáme i odpovědi ze strany Státní památkové správy. Od roku 1957 bylo údajně plánováno ročně 100 000 Kč a od roku 1959 200 000 Kč na opravu hradu, ale OSP v Sušici odmítala práce na Ka-perku vykonávat z důvodu důležitých činností. Nyní ale Sušice částku přijala a od roku 1961 se plánuje s opravami započít. Další článek, opět od Emila Kotrby, následoval 4. června 1961 a jeho obsah je v podstatě stejný. Nyní navíc uvádí, že přístup na vrchol (pravděpodobně má na mysli západní, schodiště východní vrchol bylo zrekonstruováno ve 30. letech) je již zcela znemožněn. Pohorluje se nad stálým odkládáním rekonstrukcí a nakonec poznamenává, že by bylo nejlepší, kdyby se hrad raději uzavřel. Již 4. srpna téhož roku se objevuje v novinách další příspěvek k tomuto tématu, tentokrát s názvem *šNa Ka-perku ufl stráž mén ō*. Na Ka-perk se údajně vydalo několik brigádníků a provedli zde několik

⁸⁸ SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, 600. výročí hradu Ka-perk, plakát divadelního představení, nezpracovaný fond soudobé dokumentace, 1956.

základních oprav. Strhli starý most, opravili podlahu v bývalé restauraci a zajistili zábradlí, takže přístup na hrad je o něco jednodušší.⁸⁹

Zde se nabízí otázka, jak je možné, že se okolní hrady do doby rekonstrukce mnohem dříve a v případě Ka-perku se jednalo až do poslední chvíle, kdy neinnost začala být trnem v oku místním obyvatelům. Je pravděpodobné, že například Rabí bylo jako jedna z nejvýznamnějších hradních zřícenin v okolí, neodmyslitelně spojena s Janem fiiflkou, atraktivní. Hrad Velhartice zase nebyl zdaleka v tak desolátním stavu, vzhledem k tomu, že zde ještě v 1. polovině 17. století probíhala rozsáhlá, pozdně renesanční přestavba. Pro Rabí byl Ka-perk, nesoucí jméno nejvýznamnějšího českého panovníka a patřící mezi jeho etně významné fundace, ponechán tak dlouho napospas osudu, zůstává přesto záhadou.

2.3.5 Sportovní akce

Od roku 1983 pořádá vodácko-turistický oddíl TJ Ka-perské Hory za účelem zájmové akce nazvané Běh kolem hradu Ka-perku. Jedná se o závod ve čtyřech mužských kategoriích podle věku. Trasa byla zhruba 10 kilometrů dlouhá v náročnějším kopcovitém terénu a vedla z Ka-perských Hor přes Cikánku, Kavrlík, hrad Ka-perk a Tuřkov zpět do města. Prvního ročníku se zúčastnilo 35 závodníků a akce získala dlouholetou tradici. Při desátém ročníku startovalo dokonce 205 závodníků.⁹⁰ Brzy byla přidána i kategorie žen, které běhly zkrácenou trasu 6,5 km. Z malého vesnického závodu se tak stala poměrně známá akce, na kterou se sjíždějí závodníci z okolních krajů. Propozice závodu se rozesílají atletickým oddílům a známým běhčím. Podobný závod nazvaný Ka-perskohorským podhradím probíhal v říjnu nebo v listopadu a pořádá jej lyžařský oddíl TJ Ka-perské Hory.

Kronika města v roce 1985 zmiňuje ještě jednu akci podobného charakteru. Jedná se o závod splutí Otavy s názvem Šod hradu ke hradu (od Ka-perku k Rabí) pořádáný vodácko-turistickým oddílem. Zúčastnilo se 220 lidí a význam akce byl údajně sportovní i společensky významný. I tento závod měl pokračování i v dalších ročnících.

⁹¹

---

⁸⁹ Muzeum Třemavy, sign. D 505/2 (novinové výstřižky z deníku Pravda)

⁹⁰ Muzeum Třemavy, Běh kolem hradu Ka-perku, sportovní kronika, sign. D 505/2

⁹¹ SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika města 1985–1988, . fondu: 96 sign. OK 278, s. 20

2.3.6 Postupné zpřístupňování hradu v 90. letech a události s ním spojené

Další zápisy z kronik jsou z druhé poloviny 20. století a týkají se především stavu hradu a jeho oprav. Zápis v kronice z roku 1986 hovoří o havarijním stavu hradu. Na jaře a podzim padají ze zdiva kameny a ohrožují cestu. Hlavní přístupový most je v takovém stavu, že se přes něj skoro nedá přejít a taktéž se téměř nedá projít purkrabstvím, které bylo zastaveno mezi lety 1970 a 1972 a je stále stavením. V blízké době se očekává dokončení obkládkových, klempířských, vodo a elektroinstalačních, kamenických a tesařských prací a taktéž se opravuje schodiště a ochoz s mostem vedoucí do paláce.⁹²

V téže kronice o rok později, 1987, se hovoří o plánovaných opravách hradu Ka-perku, které závisí na získání pracovníků z okolí. V této rekonstrukci z tohoto období neprobíhaly, ale konaly se dílčí stavební práce, údržba objektu, odstranění havarijních stavů apod. Také byl dokončen krov spojovacího ochozu k paláci a hlavní schodiště v purkrabství. Proběhlo několik údržbových prací a byl postaven nový hlavní most vedoucí do objektu. Všechny opravy probíhaly za pomoci brigádníků, kteří zde zdarma pracovali o víkendech i prázdninách. Na závěr je uvedeno, že otevření hradu se zatím neplánuje, především z důvodu havarijního stavu zdí přehradí a nedokončených oprav dřevěných prvků.⁹³ Ve výtu kulturních akcí pro rok 1988 je v kronice uvedena událost *šHrad Ka-perk a rekonstrukční práce* ořádaná 30. ledna Muzeem Třemavy a Krajským svazem památkové péče, blíž se ale o této přednášce nezmiňuje.⁹⁴ V téže roce je v kronice zmíněna realizovaných oprav hradu. Dle předloženého odhadu by měl být hrad zpřístupněn ve výstupu do dvou let. Následuje výčet úprav a údržeb, které byly dokončeny. Plánovaná první prohlídka hradu by prezentovala nádvoří, purkrabství a končila by výstupem na spojovací ochoz vedoucí do jádra hradu.⁹⁵ Zpřístupnění v říjnu by údajně mělo být až po zastavení paláce, ke kterému ale nikdy nedošlo. Opat je uvedeno, že veškeré opravy jsou realizované především díky *šnadným mladým lidem, kteří o sobotách, nedělích a prázdninách pracují zadarmo na hradě*.⁹⁶ Roku 1989 byl vyměněn kastelán hradu, místo Milana Faktora tak nastoupil Luboř Janoušek. Práce na objektu se nezastavily ani v tomto roce, nejvíce pozornost byla věnována ústřednímu vytápění a kompletnímu dokončení rekonstrukce purkrabství. Topení bylo celkem na

⁹² SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika města 1985 a 1988, . fondu: 96, sign. OK 278, s. 71

⁹³ tamtéž, s. 147

⁹⁴ tamtéž, s. 221

⁹⁵ tamtéž, s. 254

⁹⁶ tamtéž, s. 256

35 000 Kč s.⁹⁷ Tehoř roku v kalendá i akci je 1. února zmín na beseda s promítáním šPovídání o hradu Ka-perkuō s Milanem Faktorem, které se zú astnilo 46 lidí. V ervenci pak prob hla akce z cyklu šHrad Ka-perk ó strářce Tmavyō za ú asti 45 lidí.⁹⁸

Rok 1990 byl ve znamení rozd lení Krajského st ediska státní památkové pé e a ochrany p írody na dva celky ó ochranu p írody a památkový ú ad, do jehoř správy pat il i Ka-perk. Hradu byly pro tento rok p id leny prost edky ve vý-i 229 000 Kč s, rozd leny na provoz a údrřbu objektu. Byly zapo aty práce na obvodových zdech nádvo í a n kolik drobn j-ích úprav. Pro nedostatek financí nemohly být řádné v t-í akce realizovány. Zápis z tohoto roku dále zmi uje natá ení televizního seriálu *Pochode*⁹⁹ v prostorech objektu, který by m l být ke zhlédnutí v roce 1991. To vyneslo dal-ích 50 000 Kč s na údrřbu hradu. V p í-tím roce se doufá v otev ení hradu ve ejnosti.¹⁰⁰ Dal-řho roku se tak skute n stalo a rok 1991 se tak stal pro d jiny Ka-perku velmi d leřitým. Mimo jiné do-lo ke zm n editele památkového ústavu a v t-í mnořství p id lených finan ních prost edk , kterými bylo otev ení objektu podmín no. Se zpofř ním byl Ka-perk zp ístupn n ve ejnosti 14. zá í a do konce roku jej nav-tívilo 1937 lidí.¹⁰¹

Dal-řho roku 1992 se v ervenci uskute nilo slavnostní otev ení expozice hradu, která m la p ipomínat řivot a dílo Karla IV. P ítomni byli zástupci Památkového ústavu v Plzni, Muzea Tmavy a dal-í. Vystoupil p vecký sbor z Bavorska a st edov kou hudbu pro navození atmosféry zahrála prařská skupina Ars Cameralis. Náv-t vnost hradu za tento rok stoupla na 22 669 lidí, coř vedlo k úvahám roz-í it pr vodcovské trasy a zkvalitnit sluffby. Prob hlo n kolik drobných vylep-ení jako oprava hradebního zřiva a výroba ocelového zábradlí u vstupu. Na Ka-perku jsou ty i stálí zam stnanci a ty i pr vodci b hem hlavní sezony.¹⁰²

Roku 1993 probíhalo stále jednání o vlastnických právech mezi Památkovým ústavem Plze a m stem Ka-perské Hory, takře řádné v t-í opravy neprobíhaly. P esto se poda ilo 1. ervence zp ístupnit východní v řl. Expozice hradu byla roz-í ena o reprodukce dvou deskových obraz od Mistra Vy-ebrodského a T ebo ského oltá e a o výstavu restaurátorských prací Franti-ka Kotrby. Také na hrad prob hlo vystoupení

⁹⁷ SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika m sta 1989, . fondu: 96, sign. OK 279, s. 22

⁹⁸ tamtéř, s. 31, 34

⁹⁹ Pozn. jedná se o -estidřlný fantasy seriál z roku 1992 v koprodukcí s Velkou Británií

¹⁰⁰ SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika m sta 1990, . fondu: 96, sign. OK 279, s. 54

¹⁰¹ SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika m sta 1991, . fondu: 96, sign. OK 279, s. 25

¹⁰² SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika m sta 1991, . fondu: 1698, sign. OK 279, s. 23

p veckého sboru z Amsterdamu. B hem –umavské pout se první srpnový víkend v rámci oslav na nádvoří sešli představitelé města, kulturní pracovníci a hosté z Bavorska. B hem hlavní sezony navštívilo Ka-perk 31 449 návštěvníků.¹⁰³ Na přelomu července a srpna 1995 na Ka-perku probíhaly historické hry v podobě rytířských klání, středověkých soubojů a hostin, na mecké skupiny Unicorn Deutschland. Zúčastnilo se 200 návštěvníků. Tentýž rok v červnu oficiálně Ka-perské Hory navštívila tehdejšího prezidenta Václava Havla, který přijal pozvání i na hrad Ka-perk. Prezident posedl u ohně a prohlédl si expozici v purkrabství hradu.¹⁰⁴

V červenci 1996 proběhlo na Ka-perku představení renesanční hudby a tance v podání pražské skupiny. Ke konci měsíce se zde představilo další pražské uskupení s historickým –ermem.¹⁰⁵

---

¹⁰³ SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika města 1993, . fondu: 1698, sign. OK 279, st. 30

¹⁰⁴ SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika města 1995, . fondu: 1698, sign. OK 280, st. 66

¹⁰⁵ SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika města 1996, . fondu: 1698, sign. OK 279, st. 60

3 Odraz v literatu e

Jak se postupn probouzel op tovný zájem o Ka-perk, potaflmo ve-keré st edov ké hrady zvlá-t z období Karla IV., lze nejlépe sledovat na literatu e té doby. A se jedná o historiografickou literaturu, která se p ímo zabývá d jinami hrad , i o beletrii, kde st edov ké hrady a pevnosti figurují na pozadí a mají slouffit spí-e jako tajemná kulisa, je jasné, fe st edov ké památky byly lákavým zdrojem inspirace, p edev-ím pak v dob romantismu.

3.1 Odborná literatura

Romantismus v echách je provázen zájmem o st edov k a s tím neodmysliteln souvisí ur itá fascinace st edov kými hrady a z íceninami. Jako p íklad za v-echny m flme jist p ípomenout Máchovu nedokon enou tetralogii Kat, kde jednotlivé hrady (K ivoklát, Karl-tejn, Vy-ehrad) hrají d leffitou roli pro vykreslení celkové atmosféry. Práv v tomto období, tedy zhruba od 19. století, m flme pozorovat probouzející zájem o st edov ké památky, mnohdy i pot ebu je restaurovat a vdechovat zpustlým z íceninám a hrad m nový flivot. Není tedy p ekvapením, fe práv s nastupujícím romantismem v eských zemích za aly také vznikat první historiografické pokusy mapující d jiny a podobu takových památek.

3.1.1 Franti-ek Alexander Heber

Na prvním míst se hodí zmínit první souhrnný popis Ka-perku, jehofl autorem je Franz Alexander Heber. Jeho n mecky psané sedmisvazkové dílo *Böhmens Burgen, Vesten und Bergschlösser* o eských hradech a tvrzích bylo v bec první dílo, které takto kompletizovalo st edov ké památky u nás a vy-lo v letech 1844 ó 1849. Jeho eský p eklad byl obsaflen do p tí svazk a zachoval i reprodukce rytin eských hrad , pro které je dílo obzvlá-t cen no. N meckou i eskou verzi lze dnes dohledat online,¹⁰⁶ ale fyzicky se dílo shání dnes jifl t flko, jedná se tak o sb ratelsky velmi cen né publikace.

My-lenku napsat komplexní dílo o eských hradech dostal Heber b hem svého putování krajinou, kdy si d lal poznámky a ná rty, cofl nebylo v dob romantismu nic neobvyklého. Putoval za kafldeho po así, zkoumal archiválie, poslouchal pov sti a v-e

¹⁰⁶ Viz <http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10804594_00007.html> a <<http://kramerius4.nkp.cz/search/i.jsp?pid=uuid:91e43170-ebc6-11e3-b72e-005056827e52&q=heber>>

si pe liv zapisoval. Dalo by se íct, fle usiloval o dílo tém p ekra ující mofnosti jednoho lov ka, plánoval popsát na 800 hrad a tvrzí, nicmén pouze 180 z nich bylo mofné podrobn ji popsát z dostupných pramen . Tomuto dílu se, co do rozsahu, vyrovnal afl August Sedlá ek. Krom kreseb jsou vzácnou sou ástí Heberových Hrad také mapy znázor ující jednotlivé kraje.

O Ka-perku se Heber zmínil na p tí stranách prvního dílu, který se zam uje na památky západních ech. Jeho popis se, stejn jako u ostatních hrad , vyzna uje romantickým vykreslením p írodních krás a atmosféry okolí. Ufl jen za átek kapitoly *šPusté zdi, shlíflející z vysokého strmého vrchu impozantn p es lesní vý-iny na skromná polí ka a flalující poutníkovi na lidskou touhu ni it, jsou troskami n kdej-ího královského hradu Ka-perk.õ*¹⁰⁷ zna í, fle nejde o oby ejný strohý popis stavby, ale o ryze subjektivní, emo n zabarvené lí ení. Sám o sob v textu Heber pojednává jako o poutníkovi, který putuje krajinou. Popis okolní p írody a dispozice hradu je velmi tivý a literárn bohatý, historických fakt zde v-ak najdeme pomálu, a i ty dnes pozbývají platnosti. Zajímavé nap íklad je, s jakou jistotou Heber hovo í o p ítomnosti Karla IV. na hrad a jeho shromáfd ních, která po ádal v paláci. Jestli Karel IV. Ka-perk v bec n kdy nav-tívil, p ítom dodnes jist nevíme. Z dne-ního pohledu nám toto dílo m fle p ínést alespo sv dectví o podob Ka-perku v polovin 19. století.

3.1.2 Josef Ambrofl Gabriel

První monografie v novaná hradu Ka-perk byla napsána v roce 1857. Autorem útlého spisu, nesoucího jednoduchý název Hrad Ka-perk, s podtitulem Historicko-topografický nástin, je Josef Ambrofl Gabriel. Vydal tuto monografii vlastním nákladem a jedná se o jeho první samostatn vydané dílo s podobnou tématikou. Roku 1859 vydal taktéfl Historicko-topografický nástin Hradu Rabí.¹⁰⁸

Spisek o Ka-perku má osm stran, v úvodu autor popisuje sv j zám r a poznamenává, fle je *šv ru podivné, fle tento hrad afl dosavad nenalezl takového pov-ímnutí, jako ve-keré druhé od na-eho Karla zaloflené budovy dosáhlyõ.*¹⁰⁹ Zárove Gabriel shrnuje a kritizuje dosavadní literaturu, která byla o hrad k dispozici, z ehofl kladn hodnotí jen dílo F. A. Hebera, i jemu ov-em vytkl *šmnoho mylných zpráv, emu se arci p í*

¹⁰⁷ HEBER 2007, s. 131

¹⁰⁸ GABRIEL 1859 õ Josef Ambrofl GABRIEL: *Hrad Rabí*. In Poutník od Otavy 1859, ro . 20, s. 237

¹⁰⁹ GABRIEL 1857, s. 5

*tehdejším ned statku pramen diviti nem flemě.*¹¹⁰ Zmi uje se též o svém návrhu hrad Ka-perk opravit, který otiskl v Pražských Novinách roku 1848. Úvod zakon uje slovy šne bude od místa, kdy si o tomto hradu něco bližšího povíme. Následují dvě kapitoly, první nazvaná část místopisní a druhá část dějepisná.

V první části autor stručně popisuje, kde se hrad nachází a jak se k němu dostaneme. Následuje poměrně podrobný popis hradu od jeho západní vstupní brány až po jádro celého komplexu. Z této části je patrné, že se Gabriel nechal inspirovat Heberem, jelikož jejich popisy hradu jsou velmi podobné. V první části je zajímavý především popis malířské výzdoby paláce, o které jsem se zmiňoval již v první kapitole. Každý autor užíval poté nic takového neuvádí.

Část dějepisná je, co se týče historických informací, o něco bohatší než Heberovo dílo. Gabriel se často odkazuje na Palackého, ale i na Balbínova Miscellanea i Ka-perskohorský archiv. Přestože byl Gabriel uznávaným regionálním historikem a je dokonce považován za zakladatele moderní české historiografie na Sůčku,¹¹¹ je jeho nástupce jin Ka-perka velmi rámcový a uvádí jen ty nejznámější zástavní držitele.

3.1.3 August Sedláček

Zásadní dopad mělo rozsáhlé patnáctisvazkové dílo Augusta Sedláčka, které vycházelo mezi lety 1882 až 1927. Podobně jako Heber se Sedláček rozhodl popsat co nejvíce českých hradů a tvrdí rozdělých do svazků podle krajů. Tomuto monumentálnímu dílu, které zásadně ovlivnilo vývoj české kastelologie, v době před dvacet let svého života. Po dokončení celého díla měl Sedláček hotov již na gymnáziu, když se inspiroval především z Hebera. Na vysoké škole pak dohledával data ze zemských desek a listin. Nakladatelství však žádalo, aby toto dílo nebylo pouhým výkladem dějin hradů, ale komplexním dílem, které mapuje i osudy držitelů, kulturní dějiny atd. Sedláček stál tedy před úkolem vytvořit monumentální dílo, které bude obsahovat všechny záznamy, které české i zahraniční archivy nabízejí. Během svého bádání nashromáždil autor ohromné množství doposud nezpracovaných materiálů. Jeho práce se lišila od dřívějších, co zde doposud na toto téma vzniklo. Slovy Josefa Pekaře *šv práci Sedláčkov nenajdeme nic z romantického dekoru, bez něhož se tenkrát laskání se starými hrady a stědov kem*

---

¹¹⁰ GABRIEL 1857, s. 5

¹¹¹ MATYÁŠOVÁ 2006 a Jitka MATYÁŠOVÁ: *Josef Ambrož Gabriel, Zakladatel české regionální historiografie na Sůčku* (diplomová práce na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze). Praha 2006

*neobe-ťo, ani stopy po vŷlevecĥ citovŷch nebo jinŷm horovŷnŷ ŷ od po ŷtku charakterisuje ji snaha vy erpati v-echny mofnŷ prameny, sebrati historickŷ data, data, jen data, a dosŷhnouti ŷplnosti, jŷfl Heber nedosŷhl.ŷ*¹¹² Pokud mluvŷme o Ka-perku, byl Sedlŷ ek prvŷnŷ, kdo shromŷfŷdil takovŷ mnoffstvŷ informacŷ o jeho historii. P esto flŷ Heber, jakoflto jeho p edch dce, poslouffil jako dobrŷ zŷklad, Sedlŷ ek obohatil ŷskou kastelologii jako nikdo p edtŷm. Ka-perku v noval jedenŷct stran v 11. svazku svŷch Hrad , kterŷ mapuje pamŷtky Prŷche ska, a kterŷ vy-el roku 1897. Na prvŷnŷch t ech stranŷch popisuje podobu hradu a dŷle se jifl zabŷvŷ jeho podrobnou historiŷ, majetkovŷmi pom ry, zmi uje i jen krŷtkodobŷ zŷstavnŷ drfflitele a samoz ejm ŷ ceny ve-kerŷch transakcŷ. P esto, flŷ dnes mŷme k dispozici n kolik novŷch poznatk , je Sedlŷ kovo dŷlo i dnes st flŷjnŷ a pln v platnosti. Velkou hodnotu mŷ pro nŷs takŷ soubor dobovŷch ilustracŷ od Karla Liebschera, kterŷ znŷzor ujŷ hrad jako romantickou z ŷcinu.

3.1.4 Rudolf Nowak

Roku 1932 vydal Okrŷ-lovacŷ spolek Ka-perskŷ Hory ŷtlŷ spisek v novanŷ Ka-perku, jeho fl autorem je Rudolf Nowak, vedoucŷ Vlastiv dnŷho muzea v Ka-perskŷch Horŷch (od roku 1928) a takŷ u itel, p vodem z Ka-perskŷch Hor. Jeho jedenŷctistrŷnkovŷ syntŷza¹¹³ v krŷtkosti popisuje okolnosti vzniku Ka-perku a dŷle uvŷdŷ jednotlivŷ meznŷky jeho historie. Oproti Gabrielovu spisu jsou zde d jiny popsŷny pouze v bodech podle rok a to sice do roku 1617. Potŷ je-t v krŷtkosti tenŷ e pou uje, jak se na hrad nejlŷpe dostane p -ky nebo autem. Jednŷ se tak spŷ-e o jednoduchou p ŷru ku pro n koho, kdo si o Ka-perku rŷd n co p e te, nefl se na n j vydŷ. Chybŷ ale jakŷkoli zdroje a n kterŷ informace jsou tak naprosto nespolehlivŷ a nepodlofenŷ. Nap ŷklad tvrzenŷ, flŷ roku 1434 Norimber-tŷ oblŷhali hrad Ka-perk a zbo ili Pustŷ hrŷdek. Hrad Ka-perk p itom nikdy oblŷhŷn nebyl a co se tŷ e Pustŷho hrŷdku, dodnes nenŷ jistŷ, kdy p esn vznikl (objevujŷ se na to r znŷ nŷzory). Spisek obsahuje takŷ mapu dispozice hradnŷho komplexu. Nic novŷho ale nep inŷ-ŷ a jednŷ se tak spŷ-e o krŷtkŷ shrnutŷ toho, co ufl o hradu napsŷno bylo.

---

¹¹² PEKA 1926 ŷ Josef PEKA : *Za Augustem Sedlŷ kem*. In ŷskŷ asopis historickŷ ro . 32, s. 1. Praha 1926

¹¹³ NOWAK 1932

3.1.5 Souhrnné encyklopedie a další literatura

Hrad Ka-perk byl také součástí dalších encyklopedií, kratší kapitolu mu v noval Durdík,¹¹⁴ který ale pouze popsal jeho podobu, a o n co více o n m napsala Menclová ve svých eských hradech,¹¹⁵ a to sice ve druhém díle, ani ta se ale p íli–nezabývá jeho historií jako spí–e popisem. Co se toho tý e, významný byl stavebn historický pr zkum, který probíhal na hrad od kv tna do zá í roku 2004.¹¹⁶ Cílem bylo vym ít a aktualizovat celkový majetek. Díky tomuto pr zkumu máme dnes mnohem blií–í p edstavu, jak hrad p vodn vypadal a jaké bylo jeho rozloíení. Velkým p ínosem je také lánek od Jana Lhotáka,¹¹⁷ který obohatil Sedlá kovo bádání o aktualizované informace a podrobn zmapoval osudy hradu. Jeho analýza také obsahuje popis územního vývoje ka–perského panství. Zatím nejnov j–í je publikace od Tomá–e Veli ky z roku 2017.¹¹⁸ Jedná se o edici ve–kerých písemných pramen afl do roku 1626, které se o hradu zmi ují. ásto se jedná o listiny, které potvrzují zástavu hradu novému dríliteli i jiné zlomové události v historii Ka–perka. Sou ástí publikace je i obrazová p íloha obsahující n které listiny. Jedná se o velmi praktický zdroj informací, které jsou bodov chronologicky a p ehledn vypsány.

3.2 Pohádky a pov stí

Hrad Ka-perk v–ak nelákal pouze historiky, nabádal také k vymý–lení r zných pov stí a pohádek. Ťmavská krajina byla bohatým zdrojem inspirace. Pov stí a lidová vypráv ní se v t–inou váíflu k míst m tajemným, mnohdy i neprozkoumaným. ásto se m ní v souvislosti s tím, kdo a komu je p edával. Atraktivn j–í pro vypráv ní starých pov stí, které m ly ásto tajemnou afl d sivou atmosféru, byla samoz ejm neznámá místa, hluboké lesy a neprozkoumané oblasti. Ka–perk jako st edov ká z ícenina ty ící se nad jehli natými –umavskými lesy byl v tomto sm ru velmi vd né téma, proto není divu, fle dnes máme celou sbírku více i mén známých pov stí a pohádek, které se odehrávají na pozadí hradu.

---

¹¹⁴ DURDÍK 2009

¹¹⁵ MENCLOVÁ 1972

¹¹⁶ ANDERLE 2005

¹¹⁷ LHOTÁK 2008

¹¹⁸ VELI KA 2017

3.2.1 Hans Kollibabe

Z roku 1925 máme bohatý soubor –umavských pohádek od Hanse Kollibabeho s titulem *Sagen und Märchen aus dem Böhmerwald*. Kollibabe byl, stejně jako Nowak, u itelem, a v letech 1932 ó 1945 vedoucím m stského archivu a muzea v Ka–perskýh Horách. Psal také m stskou kroniku.¹¹⁹ Jeho soubor obsahuje p es sto padesát krátkých pov stí a pohádek z okolí Ka–perských Hor, je psán kurentem a sou ástí je také n kolik ilustrací od Rudolfa Nowaka. P edmluvu opat il Hans Watzlik, o kterém je–t bude e . Mluví zde o básnické inspiraci, kterou nabízí p íroda v okolí Ka–perských Hor, zatímco ve m stech se jífl toto kouzlo folkloru ztrácí. Popisuje také stra–idelnou a temnou atmosféru –umavské p írody a p edmluvu zakon uje doporu ením. *š Freund, greif beherzt zu! Du ergreifst einen Schatz.*" (tím cht l autor pravd podobn íct, fle etba bude stát za to, i kdyfl vyfladuje odvahu).¹²⁰

P íb hy jsou rozd leny do p ti kapitol, z nichfl celá jedna je v novaná Ka–perku a Pustému hrádku (Öldschlöffel). Mn se do rukou dostal pouze originál, eský p eklad se mi bohuffel nepoda ilo sehnat, takfle podrobn jí popí–u d j pouze první pohádky z kapitoly o Ka–perku s názvem *Wie die Karlsburg entstand* (Jak vznikl Ka–perk). Jedná se o volný p eklad, se kterým mi pomohla studentka germanistiky.

Podle pov sti Karel IV. rád jezdil na lov a jednou jel se svou druffinou lovit do lesa v okolí Ka–perských Hor. Potkal zde sta íka, který podivn máchal rukama a tvrdil, fle se musí bránit áblu. Na to v–e potemn lo, vyvstala bou e a král se jel schovat ke starcovi do chaloupky. Kdyfl bou e skon ila, sta ík m l erný obli ej a umíral. Karel IV. v t chto místech nechal na ochranu p ed stra–idelným lesem a také na po est starého mufle, který mu poskytl úkryt, postavit hrad.

3.2.2 Hans Watzlik

Osobnost tohoto autora je pom rn rozporuplná. Watzlik se narodil roku 1879 v Dolním Dvo í–ti, jeho matka byla N mka, otec ech. Jífl za svého studia v eských Bod jovicích se rozhodl stát se istým N mcem a echy bral jako cizince. Martin C. Putna hovo í dokonce o velké nesympatii, kterou Watzlik k ech m jakofito národu

¹¹⁹ SÝKOROVÁ 2005 ó Lenka SÝKOROVÁ: Archiv m sta Ka–perské Hory 1345-1945 (1948), *Díl í inventá* . Klatovy 2005

¹²⁰ WATZLIK ó Hans Watzlik, p edmluva, In KOLLIBABE Hans: *Sagen und Märchen aus dem Böhmerwald*. Reichenberg 1926

a stejně tak k českému jazyku choval.¹²¹ O to zvláště jí je, co představovalo hlavní obsah Watzlikových děl. Třmavská krajina mu byla patrně velmi blízká, přestože ji považoval za spíše německou. *ŠMá tvorba je silně poznamenána sousedstvím cizího lidu, těch, kteří si chtějí přivlastnit hranice mecké pohraniční oblasti. A to je hlavní myšlenka v řadě mých knih, dobývejte si vaši vlast, vždy znovu a znovu.*¹²² Během okupace se Watzlik netajil svými postoji proti českým postojům a sympatiemi k nacistické ideologii. V jedné z básní dokonce podle pozdějšího posudku, kdy byl obviněn právě za své přesvědčení, otevřeně adoruje Adolfa Hitlera. V souvislosti s tím byl roku 1946 odsouzen a poté odsunut a na Třmavu ufl se nevrátil.¹²³

Třmava byla Watzlikovi inspirací a zároveň kulisou jeho vyprávění a dnes se přidává spolu například s Adalbertem Stifterem, mezi nejvýznamnější třmavské spisovatele. Zajímal se mimo jiné o regionální mytologii, která se objevuje například v souboru povídek *Böhmerwald-Sagen* (1920) i v povídkách o třmavském skřetovi *Stilzel, der Kobold des Böhmerwaldes* (1926). Přestože byl Watzlik v hlavní krajině, do které zasazoval své povídky, o trochu dál (přesněji v okolí Úhlavy), Kašperské se v jeho pohádkách objevoval často a jeho dílo představovalo hlavní zdroj inspirace pro další autory, přesněji pak pro Antonína Rausche.

3.2.3 Gustav Jungbauer

Dalším autorem, který shromáždil několik třmavských pohádek a povídek je rodák z Horní Plané Gustav Jungbauer, profesor na Německé univerzitě v Praze. V Horní Plané se zasloužil o založení Třmavského muzea. Po celý svůj život sbíral sudetoněmecké povídky a pohádky, které vydal ve dvou svazcích *Sudetendeutsche Sagen* a *Sudetendeutsche Märchen*.¹²⁴ Celkem se zde nachází na 1600 povídek, které jsou tematicky vázány do určitého okruhu a zahrnují oblasti, které bývaly obývané Němci, obsahují tedy i několik vyprávění odehrávajících se na Třmavě. Spíše než na Kašperské se soustředí na místo kolem Kašperské Hory. Z několika povídek je patrné, že Jungbauer přerpal z Watzlika. Jedním z motivů jeho vyprávění je postava flénské nadpřirozené bytosti, která žije v lesu pod jménem jakéhoto nečistého stromu. Toto téma bylo poměrně časté i u

¹²¹ PUTNA 2007 δ Putna v jihočeský literární místopis, Martin C. Putna pro český rozhlas. (15. 07. 2007) [2018-3-22]. <<http://www.prehravac.rozhlas.cz/audio/573148>>

¹²² tamtéž

¹²³ HNILÍ KA 2014 δ Přemysl HNILÍ KA: *Hans Watzlik: Ztracené stádo*. (16. 2. 2014) [2018-3-22]. český rozhlas, <<https://vltava.rozhlas.cz/hans-watzlik-ztracene-stado-5047680>>.

¹²⁴ STRAKOVÁ 2009 δ Libuše STRAKOVÁ: *Třmava v bájích a povídkách*, In Kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografů, Sdružení knihoven České republiky. Brno 2009

ostatních autorů, například jedna ze známých povístek o postavě Swiza na hrad Ka-perk, jejíž objevení značilo pohromu nebo zhoubnou nemoc.

3.2.4 Josef Pavel

Povístek českých hradů a zámků od Josefa Pavla vyšly poprvé roku 1934 a jedná se o soubor různých povístek a pohádek, které jsou spjaty s českými hrady a jinými památkami. Vypráví o bájných postavách, nadpřirozených jevech, ale i skutečných osobnostech českých dějin. Jednou z lokací, kde se příběhy v této knize odehrávají je mimo jiné i hrad Ka-perk.

O arovaná r fle

fiens se svou dcerou šly na Bofí Hod okolo Ka-perku, kde zahlédly ke obsypaný krásnými r flemi. Dívce se k nim rozeběhlo a nakolik si jich utrhlo. V tom se spustila prudká vichřice a dívku odnesla kamsi do trosek hradu. Vítr se náhle uklidnil, ale po dce i ufl nebylo ani vidu. Zoufalá a zdešená matka se po marných pokusech dceru najít ubírala zpět k domovu. Po cestě potkala starého děveče, který se jí vyptával, co se jí přihodilo. Poradil feni, aby se přesně za rok vrátila na stejné místo, kde dceru ztratila. Učinila tak a opravdu dceru našla po roce na stejném místě. Ta o ní nemověla a tvrdila, fle od matky odběhla před malou chvílí.

Tato povístek je pravděpodobně jednou z oblíbených, téměř totožná verze s názvem *arovaná r fle pod Ka-perkem* se nachází i v *Příběhy ze staré Tmavy* od Antonína Rausche.

3.2.5 Antonín Rausch

Roku 1974 poprvé vyšly jeho *Příběhy ze staré Tmavy*. Ten se zde jeví spíše jako předkladatel, nebo jeho hlavním zdrojem inspirace byly pravděpodobně povídky, nemecky psané knihy (především Watzlik). Ve své předmluvě Rausch popisuje, jak se v Tmavském prostředí postupovalo k pohádkám a povístek, které se mezi lidmi tradovaly. Byla to vypravování, kterým zde lidé věřili a brali je vážně a často se jednalo o hlavní předmet rozhovorů. Tato mytologie sice nemá žádný ucelený systém, často se povídky obohacovaly, domýšlely nebo zasazovaly do jiných míst podle toho, aby zaujaly konkrétního posluchače.

Cílem této knihy je především uspořádat a zachovat pomíjivá lidová vyprávění ze specifické oblasti staré Těmavky. Kolem Ka-perku se odehrává hned několik příběhů, ráda bych zde zmínila některé z nich.

Tajemný hrad Ka-perk

Povídka vypráví o chudém pítipkovi, který se v tísní obrátil na krále Karla IV. a poslal svou dceru za ním na jeho útočiště hrad Ka-perk. Královna dívku vyslechla a dala jí konev mléka pro nemocnou matku. Královská družina se rychle rozkřikla a vyuffl se jí rozhodl lakomý hospodský. Když jej však Karel viděl přiblížovat se k hradu, rozzlobil se tak, že se zvedla vichřice, která hospodského srazila k zemi a odnesla pryč. Od té doby se na hrad nikdo s nekalými úmysly neodvážil.

Již jsem zde vyjádřila pochybnosti o Karlově přítomnosti na Ka-perku. Z této povídky vyplývá, že lidé věřili nejen pouhé přítomnosti, ale dokonce i královi stálému pobytu na hradě.

No ní vraždění

Další z povídek vypráví o zapovězené místnosti v nejvyšším patře severní věže (pravděpodobně se tím myslí věž západní). Byl to jeden z mála prostorů, které se toho času ještě daly na Ka-perku obývat, ale hlídač hradu tuto komnatu uzamkl, protože zde každou noc strašilo. Jednoho dne navštívil hlídače pán, který měl na starost strážit Pustého hrádku. Vyptával se, proč tajemný pokoj není vyufflívaný a nechtěl věřit, že by v něm opravdu strašilo. Přesvědčil tedy páně, aby pokoj otevřeli, ale nenalezli v něm nic zvláštního, a na dvě lidské lebky. Hlídač z Pustého hrádku se rozhodl strávit zde noc a zjistit, co se v místnosti odehrává. Před půlnocí do pokoje vešly dvě kostry bez hlavy, vzali si své lebky a začali popíjet víno. Brzy na to mezi nimi došlo k roztržce a jedna kostra se druhé chystala rozbít lebku. V tu chvíli do pokoje vrazil Ka-perský hlídač, vykřikl jméno boží a rukama udělal kříž. Tím způsobem na Ka-perku skončilo a lebky, které na místě zůstaly, byly pochovány na hřbitvu u svaté Anny.

3.2.6 Jaroslava Voráková

Autorka dalších publikací o šumavských pověstech se nepochybně inspirovala u Antonína Rausch. Známa je například její sbírka *Skřítkové pod Ka-pěrkem* z roku 2000, která obsahuje několik kratších povídek. Téma šumavských pověstí Voráková obsáhla i v několika dalších knihách (*Sv. týlka na K. emelné: pověsti vyprávěné ze st. ední Tmavy, 1990; Tajemství Tmavských skřítků, 2014*). Svěplběhy zasazuje do reáln existujícího prostředí, přičemž se soustředí zejména na kraj Klostrmann v (jak jej vymezil Putna, tedy Rej-tejn, Srní, Ka-perské Hory, Horská Kvilda aj.).¹²⁵ Skřítkové pod Ka-pěrkem je soubor spíše pohádkový, oproti předchozím zmíněným publikacím, jejichž povaha je často ahlhororová. Ústřední a jedna z nejznámějších povídek o skřítcích, kteří pomáhali chudému vdovci s těžkou prací v lese, je příkladem toho, jak autorka k nadpřirozeným bytostem ve svých pohádkách přistupovala. Často se jednalo o bytosti, které se míli s lidmi v souzření a navzájem si pomáhali.

---

¹²⁵ DENKOVÁ 2011, s. 36. Helena DENKOVÁ: *Obraz Tmavy v české a německy psané literatuře po roce 1945. Krajina, ztracený a znovuobjevovaný domov, místo setkávání i míjení národů* (Rigorózní práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), s. 36. Praha 2011

4 Mstský hrad Ka-perk

4.1 Spor o vlastnictví hradu

Po 2. světové válce, roku 1952, došlo ke změně majitele hradu. V pozemkové knize byl jako vlastník zapsán československý stát. Podle nařízení č. 90/1950 Sb. byly obce zbaveny nemovitého majetku a staly se pouze jeho správci. Pravděpodobně roku 1956 došlo k předání objektu hradu i Pustého zámku správě Státní památkové správy jako památka I. kategorie. SPS financovala od roku 1957 náklady na opravu Ka-perku. V souvislosti se vznikem Krajského střediska památkové péče a ochrany přírody byl hrad po roce 1960 předán do správy plzeňského střediska. Tyto převody státního majetku probíhaly zcela neformálně a jejich zaznamenávání bylo často odbýváno a podceňováno. Často nebylo ani jasné, zda se jedná o převod do vlastnictví nebo jen spravování objektu. Tyto události vedly ke sporům o skutečné vlastnictví hradu mezi Památkovým ústavem a Ka-perskými Horami a trval od roku 1991. Až koncem roku 1994 byl vyřešen.

Msto chtělo získat hrad zpět do úplného vlastnictví na základě restitučních zákonů, které se na něj vztahovaly díky tomu, že roku 1617 prodal král Matyáš hrad Ka-perk městu, jak dokládají Zemské desky. Mstské zastupitelstvo 10. listopadu zamítlo předání hradu státu i jeho pronájem Památkovému ústavu. Mstská rada požádala PÚ, aby byl hrad uvolněn do konce dubna, nic takového se ale nekonalo a tak ti pracovníci civilní bezpečnostní služby spolu s radními vystoupili koncem dubna na hrad a zablokovali jej ve vjezdu. *„Hrad byl tak poprvé dobyt“*, jak je poznamenáno v kronice.¹²⁶ Tento incident započal ústní dopisy a oznámení mezi oběma stranami, PÚ dokonce podal žalobu na radní města ke klatovskému soudu, který nařídil opětovné otevření hradu do 3 dnů. Během července se konalo soudní jednání a proces se táhl celé léto. 19. září projednával klatovský soud žalobu města pro neoprávněné používání hradu Památkovým ústavem. PÚ navrhl, že by památka i mohla využívat jedno kídlo hradu a zbytek města, což bylo městem odmítnuto.

---

¹²⁶ SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika města 1994, sign. OK 280, s. 19 - 21

27. října vydal soud konečný rozsudek, podle kterého měl stát zastoupený Památkovým ústavem v Plzni vyklidit a předat objekt majiteli, tedy městu Ka-perské Hory. Právní zástupce PÚ poznamenal, že představa města o tom, že na provoz a údržbu postačí zisky plynoucí ze vstupného, je naivní. V této opravě hradu se neplánovaly a ať na přístupovou cestu ani nebyly potřeba.¹²⁷ Oficiálně o této práci Ka-perk městu od počátku roku 1995. Kastelánem nadále zůstal Jaroslav Janoušek.

4.2 Opravy hradu

Zásadnější opravy hradu probíhaly již ve 30. letech minulého století. Týkaly se především zprístupnění východní vlně a jejího kompletního zastřešení (střecha zde se oproti cihlové helmici západní vlně vůbec nedochovala). V roce 1935 vypracoval Karel Baierl plány.¹²⁸ Z dnešního pohledu jsou tyto práce ale nepříliš odborné a bývalý kastelán hradu Faktor dokonce hovoří o znehodnocení celého vrcholu východní vlně.¹²⁹ Byla tedy zhotovena nová železobetonová střecha, konstrukce stropů a celá vlně byla opatřena úzkým, příkrým dřevěným schodištěm. Podoba původního schodiště není známa. Ve stejné době byl zajištěn i vstup do východní vlně z paláce a několik dalších drobnějších oprav.¹³⁰

Některé drobnější opravy probíhaly v šedesátých letech, jak uvádějí některé z kronik. Jednalo se spíše o údržby, které měly zajistit bezpečný přístup na hrad. Další zásadnější rekonstrukce probíhaly po roce 1968, kdy Ka-perk přešel do správy Krajského státní památkové péče a ochrany přírody v Plzni.¹³¹ Architektonický dohled během těchto prací měl Josef Hyzler. Započala se opravou bývalé konírny, tedy objektu západní bašty, který byla upravena pro správu hradu. Byla zde vystavěna pokladna a zázemí pro provozce a jiné pracovníky. Dále byl zajištěn zdroj vody na hrad a v roce 1971 se přistoupilo k rekonstrukci budovy purkrabství. To bylo zamýšleno jako první objekt zprístupněný veřejnosti a zároveň se zde začaly prohlídkové okruhy. Během dvou let byla budova dozděná na úrovni druhého patra, opravily se stropní konstrukce a objekt byl zastřešen. V důsledku brzké zimy téhož roku nedošlo k položení železobetonové krytiny a do objektu napadal sníh, který pokřivil strop 2. patra.

---

¹²⁷ tamtéž

¹²⁸ ANDERLE 2005, s. 39

¹²⁹ FAKTOR 1989, s. 113. Milan FAKTOR: *Rekonstrukční práce na Ka-perku*, In *Vlastivědné zprávy muzea Třemavy I*, s. 113-115. Ka-perské Hory 1989

¹³⁰ ANDERLE 2005, s. 56

¹³¹ FAKTOR 1989, s. 113

Oprava stropu a dřevěná stěna byla dokončena následujícího roku 1973. V této etapě bylo také postaveno nové dřevěné schodiště v západní věži, dále se opravovala jíhlní zeď palácového zdiva a plánovalo se jeho zastavení, k tomu ale v důsledku sporu mezi stavební organizací a krajským státním úřadem nedošlo. V roce 1976 byl dokončena také spojovací chodba v římsách a paláci, dnes tvořící hlavní přístupovou cestu do jádra hradu. Poté byly práce na nějaký čas přerušeny, ale již roku 1979 muselo být jádro hradu uzavřeno ve věži, protože se zde začala palácová zeď drobit. Rekonstrukce byly obnoveny v roce 1985, kdy byla dokončena oprava 2. patra purkrabství a pár drobných úprav. V roce 1987 byl obnoven hlavní most do purkrabství a zároveň byl očištěn svah kolem hradu a stejně tak výstupky skal.¹³² O rok později bylo zhotoveno 13 dřevěných purkrabství a na nádvoří byla opravena hospodářská budova slouflicí k uskladnění materiálů. Přístupová cesta k hradu byla vyčištěna a opraven byl jediný dochovaný převět ve 4. patře západní věže a cisterna v hradním příkopu byla vyčištěna. Také byla zajištěna komplexní elektroinstalace, osvětlení v purkrabství a několik drobných oprav.¹³³ Roku 1991, kdy byl hrad poprvé zpřístupněn ve věži, byla dokončena rekonstrukce purkrabství, dále došlo ke zpevnění zdiva podél přístupové komunikace, vybudování systému odpadních vod a zpevnění hradebního zdiva, které vykazovalo známky poškození.¹³⁴

Jednotlivé restaurátorské a konzervační práce probíhají až do dnešních let, jedná se ale spíše o drobné úpravy. Zásadní oprava proběhla v roce 2007, kdy byla opravena dřevěná stěna východní věže a vystavěna nová.

4.3 Současnost

Jak jsem již zmínila, hrad Kaperk byl poprvé zpřístupněn ve věži v roce 1991, kdy byly dokončeny nejdříve rekonstrukce, které měly především zajistit bezpečnost pohybu v objektu. I přesto byla přístupná pouze část areálu, například nebylo možné dostat se do východní věže, která byla zpřístupněna až o dva roky později. Hlavním předmetem prohlídek tak bylo zrekonstruované purkrabství, kde se nacházela expozice mapující dějiny hradu a především díla Karla IV.

---

¹³² FAKTOR 1989, s. 114 - 115

¹³³ SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika města 1985 až 1988, . fondu: 96, sign. OK 278, s. 254

¹³⁴ SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika města 1991, . fondu: 96, sign. OK 279, s. 24

Dnes jsou přístupné dva prohlídkové okruhy, život na hrad a Stavba hradu. První okruh vede průkrasťm do paláce, poté do východní v ě, kde se vystoupá aš do pátého patra a zp t do expozi níh místností. Druhý okruh vede do paláce parkánem, dále do západní v ě a zp t. Od roku 2012 jsou oba prohlídkové okruhy obohaceny audiovizuálními projekcemi, díky nimž jsou prohlídky zajímav jší a vhodn jší pro d t.

Hlavní sezona začíná v kv tnu a trvá do zá í a v tomto období nav-tíví hrad n kolik desítek tisíc náv-t vník . B hem léta probíhají pravideln i tematické programy jako jsou divadla i no ní prohlídky, o které je vřdy velký zájem. Každoro n na Ka-perku probíhají i mimosezonní akce. Hrad se náv-t vník m otevírá na Vánoce a Velikonoce Ka-perk pat í spolu s Rabím a Velharticemi mezi tzv. -umavské trojhradí a díky tomu, ě se jedná o Karlovskou fundaci, pat í mezi více známé eské z íceniny a stává se tak astým cílem turist . Krom toho je také na z íceninu i p es svou smutnou minulost pom rn dob e dochovaný. Do ír-ího pov domí se dostal také díky pohádce And l Pán z roku 2005, kde se n kolikrát objevilo nádvo í hradu i jeho okolí.

Závěr

Mým cílem bylo dát dohromady velmi sporadické informace, které se o Ka-perku n jakým zp sobem zmi ují, a alespo trochu nastínit jeho novov ké d jiny. Ve-kerá dokumentace, která je dostupná z období založení a fungování Ka-perka ufl totifl zpracována byla. Jak jsem psala v úvodu, jeho nedávná minulost je mnohem mén známá a dohledatelná. Jako pr vodkyni m pak mrzí, fle je prohlídka hradu z mého pohledu neúplná, pokud nedokáflme ani zhruba íct, co se s Ka-perkem d lo v jeho štemnémõ období. asto se m náv-t vníci hradu ptají, jak je moflné, fle hrad takto zchátral, kdy nastal onen zlom, který vedl k jeho opomenutí a pro p estal být pro své majitele zajímavým. Jednozna n se na tyto otázky odpov d t nedá, protofle Ka-perk nikdy nem l být obytným hradem, jeho funkce byla od po átku íst obranná a ve chvíli, kdy jeho p vodní úkol p estal být aktuální (souvisí s tím p edev-ím úpadek hornictví v okolí Ka-perských Hor a konec provozu na Zlaté stezce koncem 17. století) i hrad pozbyl svého významu.

Téma novov kých d jin nejen Ka-perku, ale pravd podobn i dal-ích eských st edov kých hrad , je pom rn nev d né. V období mezi tím, kdy Ka-perk ztratil sv j p vodní ú el, ale zárove je-t nenastala doba, kdy by lidé byli schopni ocenit st edov ké stavby jako památky s historickou hodnotou, se s hradem v podstat nic ned lo a v d sledku toho nebyla ani pot eba se o hradu zmi ovat v kronikách apod. Ka-perk si tedy šffil svým vlastním flivotemõ a snad pouze díky své strategické poloze byl ob asným cílem výlet a procházek.

Osud Ka-perku byl podobný jako u v t-iny hradních z ícenin v echách. M l být p edev-ím hradem stráflním, ale kdyfl p estal t mto ú el m slouflit, nebyl ufl pro své majitele ni ím zajímavým. Na rozdíl od jiných st edov kých památek máme pom rn bohatou dokumentaci ohledn založení hradu a celkem p esn je také zmapované, kdo a kdy hrad spravoval. Nejvíce informací je tak paradoxn k dispozici z po áte ní fáze flivota Ka-perku. Po tém t i staletí byl hrad zcela zapomenut a ponechán svému osudu. Potvrdila se tak moje obava, fle v d jinách hradu je dlouhé a naprosto hluché období, o kterém dnes jifl t flko sefleneme informace. Toto období zapo alo je-t d íve, nefl byl hrad odkoupen m stem, protofle ufl p edtím je zmi ován jako pustý, a trvalo zhruba do doby, nefl se v lidech probudil zájem o st edov ké památky. Zde mluvíme p edev-ím o romantismu, který s sebou p inesl zájem o historii, hlavn tu st edov kou. K tomu se

připojovala touha po navštívení hradu, z úcíenín a místech, které byly pro návštěvníka tajemné a dobrodružné. Tento fenomén zajistil, že se o památky jako Kačperk lidé více zajímali. Začala vznikat první díla zabývající se jejich historií, přestože často s nepřesnými a zavádějícími informacemi. Díky Heberovi a dalším, kteří cestu na hrady podnikali na vlastní pěst a následně podali zprávy nejen o jejich detailích, ale i současném stavu, máme alespoň představu, jak památky v této době vypadaly. To nám pomáhá zjišťovat i obrazová dokumentace, která je v případě Kačperku poměrně bohatá. Pravidelně první je vyobrazení Heberovo z poloviny 19. století a obzvláště hodnotný je pro nás soubor Liebscherových kreseb, který tvoří nedílnou součást Sedlářských Hradů. Ukazují nám, jak vypadaly jednotlivé části hradu na konci 19. století, což je z dnešního pohledu velmi cenné.

Ani nově probuzený zájem o středověké hrady v období romantismu se však Kačperku příliš nedotkl a trvalo ještě dlouho, než začal být hrad opravován a udržován. K tomu došlo až ve chvíli, kdy si sami občané města, pod které hrad dodnes spadá, začali stávat a dokonce Kačperk přirovnávat k okolním úcíenínám, které ušli se rekonstrukcí do kaly. Často se na hrad vydávali nadšení dobrovolníci, kteří zde pracovali na zachování památky a alespoň částečně mu zabezpečili přístup. Pro mnoho samotné však hrad dlouhou dobu představoval problém.

Samostatnou a náročnou dokumentaci asi nejbohatší kapitolou pak tvoří události druhé poloviny minulého století, kdy se Kačperk stal oblíbeným cílem různých výletů, závodů a kulturních akcí. To nepochybně vedlo k tomu, že si její (nejen) místní začali jako památky více cenit a probudil se v nich zájem o hrad péřovat, opravit ho a především zpřístupnit široké veřejnosti. To se také podařilo, přestože to byla zdoluhavá cesta. Kačperk je navzdory tak dlouhému opomenutí pořád jedna z nejlépe dochovaných úcíenín v okolí a díky své atraktivní poloze a výjimečnému výhledu do úmavské krajiny je hojně navštěvovaný.

Seznam použitých zkratk

AM ó archiv m sta

PÚ ó památkový ústav

SPS ó státní památková správa

SOKA ó státní okresní archiv

Seznam pramenů a literatury

Archivní zdroje

SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika města 1992, . fondu: 96, sign. OK 279

SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Pamětní kniha města Ka-perské Hory 1312 ó 1950, . fondu: 96 sign. OK60

SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika fary 1809 ó 1945, . fondu: 1009, sign. FK 15

SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika fary 1726 - 1838, . fondu: 1009, sign. FK 14

SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika města 1312 ó 1950, . fondu: 96, sign. OK60

Muzeum Třemavy ó B h kolem hradu Ka-perku, sportovní kronika, sign. D 505/2

SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika města 1985 ó 1988, sign. OK 278

SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika města 1985 ó 1988, . fondu: 96 sign. OK 278

SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika města 1989, . fondu: 96 sign. OK 279

SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika města 1991, . fondu: 1698, sign. OK 279

SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika města 1993, . fondu: 1698, sign. OK 279

SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika města 1995, . fondu: 1698, sign. OK 280

SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika města 1996, . fondu: 1698, sign. OK 279

SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, Kronika města 1994, . fondu: 1698, sign. OK 280

Literatura

- ANDERLE 2005 ô Jan ANDERLE: *Hrad Ka-perk*. In *Průzkumy památek* 1/2005, ro . 12, s. 37-72. Praha 2005
- DENKOVÁ 2011 ô Helena DENKOVÁ: *Obraz Tmavy v české a německy psané literatuře po roce 1945. Krajina, ztracený a znovuobjevovaný domov, místo setkávání i míjení národ* (Rigorózní práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze) Praha 2011
- DURDÍK 2009 ô Tomáš DURDÍK: *Ilustrovaná encyklopedie českých hrad* , s. 250-252. Praha 2009
- FAKTOR 1989 ô Milan FAKTOR: *Rekonstrukní práce na Ka-perku*, In *Vlastivědné zprávy muzea Tmavy I*, s. 113-115. Ka-perské Hory 1989
- GABRIEL 1857, Josef Ambroš, *Hrad Ka-perk. Historicko-topografický nástin*, In *Poutník od Otavy* 1857, ro . 12, . 17, s. 183-184.
- GABRIEL 1859 ô Josef Ambroš GABRIEL: *Hrad Rabí*. In *Poutník od Otavy* 1859, ro . 20, s. 237
- HEBER 2007, František Alexandr, *Böhmens Burgen, Vesten und Bergschlösser* (české hrady, zámky a tvrze, 1. svazek, Praha, 1844, český 2007)
- HNILÍK 2014 ô Petr HNILÍK: *Hans Watzlik: Ztracené stádo*. (16. 2. 2014) [2018-3-22]. český rozhlas, < <https://vltava.rozhlas.cz/hans-watzlik-ztracene-stado-5047680> >.
- HORPENIAK 2006 ô Vladimír HORPENIAK: *Ka-perk, kníže o umavském hradu*. české Budějovice 2006
- HORPENIAK 2016 ô Vladimír HORPENIAK: *Karel IV. a zlaté horní Pootaví*. Ka-perské Hory 2016
- JANOŮKOVEC 2001 ô Jiří JANOŮKOVEC: *Majitelé hradu Ka-perku*, In *Vlastivědný sborník muzea Tmavy díl V*, s. 3 ó 11. Ka-perské Hory 2001
- KILIÁN 2016, Jan KILIÁN: *Válka ve městě zláta. (Osudy Ka-perských hor v letech 1618-1648)*, In *Jihočeský sborník historický* ro . 84/2015, s. 115 ó 141. české Budějovice 2016
- KOLLIBABE 1926, Hans KOLLIBABE: *Sagen und Märchen aus dem Böhmerwald*. Reichenberg 1926

- LHOTÁK 2008 ô Jan LHOTÁK: *Hrad Ka-perk a jeho panství*, In DURDÍK Tomáš (ed.) *Castellologica Bohemica*, sv. 11, s. 325 ô 352. Praha 2008
- MATYÁŠOVÁ 2006 ô Jitka MATYÁŠOVÁ: *Josef Ambrofl Gabriel, Zakladatel eské regionální historiografie na Su-icku* (diplomová práce na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze). Praha 2006
- MENCLOVÁ 1972 ô Dobroslava MENCLOVÁ: *eské hrady 2*. Praha 1972, s. 63-68
- NOWAK 1932 ô Rudolf NOWAK: *D jiny hradu Ka-perka*. Ka-perské Hory 1932
- PALACKÝ 1842 ô František Palacký: *Archiv eský; ili, Staré písemné památky eské i moravské, sebrané z archiv domácích i cizích*, díl 2, . 305, s. 182. Praha 1842
- PEKA 1926 ô Josef PEKA : *Za Augustem Sedlá kem*. In *eský asopis historický* ro . 32, s. 1 ô 8. Praha 1926
- PUTNA 2007 ô Putn v jiho eský literární místopis, Martin C. Putna pro eský rozhlas. (15. 07. 2007) [2018-3-22]. <<http://www.prehravac.rozhlas.cz/audio/573148>>
- ROUBÍK 1941 ô František ROUBÍK: *Bo ení hrad v echách v polovici 17. století*, In: *asopis turist* 53, s. 128 ô 131. Praha 1941
- SEDLÁ EK 1897 ô August SEDLÁ EK, *Hrady, zámky a tvrže Království eského*. II. svazek ô Práche sko, s. 163 ô 174, Praha 1897
- STRAKOVÁ 2009 ô Libuše STRAKOVÁ: *Temava v bájích a pov stech*, In *Kolokvium eských, moravských a slovenských bibliograf , Sdružení knihoven eské republiky*. Brno 2009
- SÝKOROVÁ 2005 ô Lenka SÝKOROVÁ: *Archiv m sta Ka-perské Hory 1345-1945 (1948), Díl í inventá . Klatovy 2005*

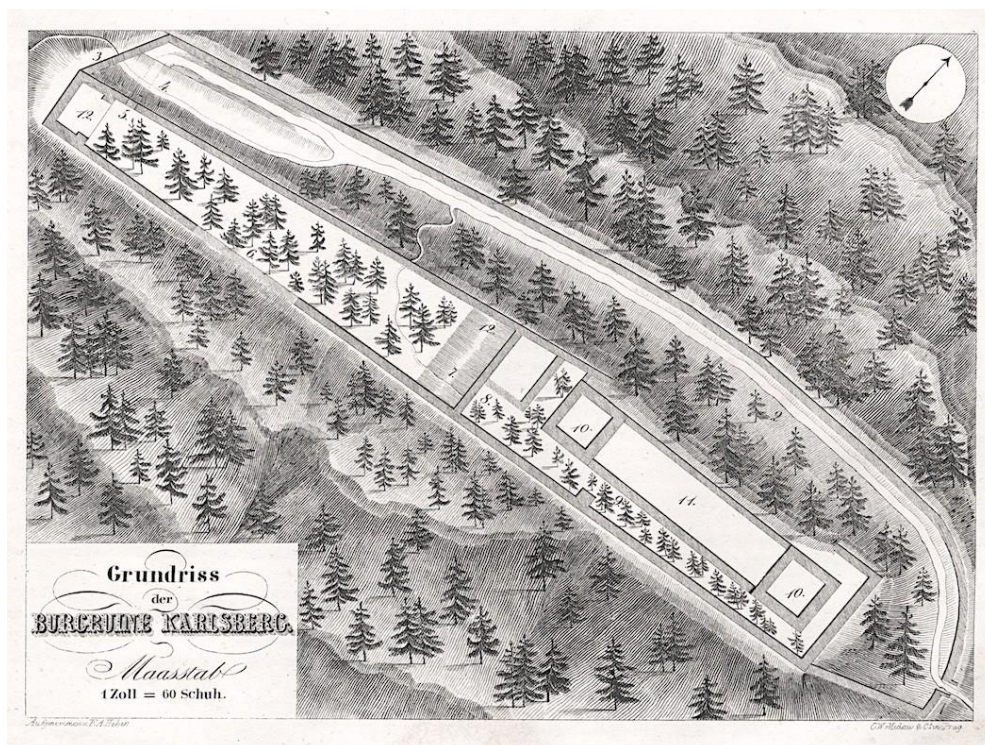
Seznam obrazové přílohy

1. **Hrad Ka-perk, A. Langhans podle F. A. Hebera, 1844.**
<<http://www.kasperk.cz/jak-to-u-nas-vypada/historicke-fotografie>>, [2018-4-6]
2. **Dispozice hradu podle F. A. Hebera, asi 1844.**
<<https://www.kohoutikriz.org/priloha/nowak.php>>, [2018-4-6]
3. **Hrad Ka-perk v knize Engelberta Panniho (*Die konigliche freie Goldbergstadt Bergreichenstein und die ehemalige konigliche Burg Karlsberg*), asi 1875.**
Online celá publikace
<<http://www.digitalniknihovna.cz/cbvk/view/uuid:199960ce-3fb2-11e7-bd4c-001b63bd97ba?page=uuid:1cda3332-3fb2-11e7-bd4c-001b63bd97ba>>
[2018-4-6]
4. **Hrad Ka-perk, pohled z jádra na západní v fl.** Karel Liebscher, 1890.
<<https://www.hrady-zriceniny.cz/s-liebscher.htm>>, [2018-4-6]
5. **Hrad Ka-perk, pohled z jihovýchodu,** Karel Liebscher, 1890.
<<https://pastvu.com/p/255316>>, [2018-4-6]
6. **Listina,** kterou Karel IV. vnuje Heintzlinu Baderovi pozemky odměnou za vytvoření nové obchodní cesty, 1356.
<<https://www.kohoutikriz.org/priloha/nowak.php>>, [2018-4-6]
7. **Matyáš–II. prodává městu Ka-perské Hory hrad Ka-perk s příslušenstvím,** dvojlist, 1617 (SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, . . . kartonu N1)
8. **Grafika hradu Ka-perk,** Hans Foschum, bez datace.
<https://www.kohoutikriz.org/priloha/fosch.php>, [2018-4-6]
9. **Obálka knihy Hanse Watzlika s vyobrazením Ka-perku,** 1978.
<<https://www.booklooker.de/B%C3%BCcher/Hans-Watzlik+Gr%C3%BCner-deutscher-B%C3%B6hmerwald/id/A01cijmN01ZZ6>>, [2018-4-6]
10. **Obálka knihy Hanse Kollibabeho s vyobrazením Ka-perku od Rudolfa Nowaka,** 1925. <<https://www.kohoutikriz.org/priloha/nowak.php>>, [2018-4-6]
11. **Hrad Ka-perk p i p ti stoleté památce,** 1856. (SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, nezpracovaný fond soudobé dokumentace)
12. **600. výročí hradu Ka-perk,** plakát divadelního představení, 1956. (SOKA Klatovy, AM Ka-perské Hory, nezpracovaný fond soudobé dokumentace)

P ílohy

1. Hrad Ka-perk, A. Langhans podle F. A. Hebera, 1844. <<http://www.kasperk.cz/jak-to-u-nas-vypada/historicke-fotografie>>, [2018-4-6]

2. Dispozice hradu podle F. A. Hebera, asi 1844. <<https://www.kohoutikriz.org/priloha/nowak.php>>, [2018-4-6]

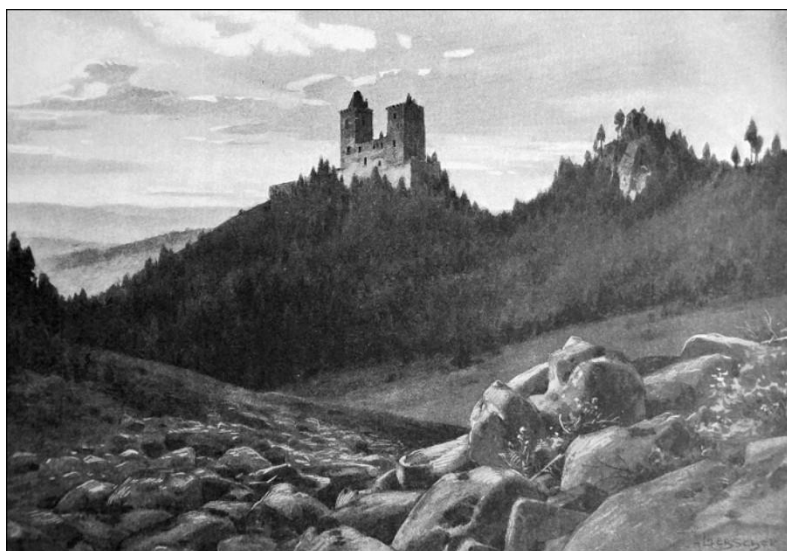

3. **Hrad Ka-perk v knize Engelberta Panniho** (*Die königliche freie Goldbergstadt Bergreichenstein und die ehemalige königliche Burg Karlsberg*), asi 1875. Online celá publikace <<http://www.digitalniknihovna.cz/cbvk/view/uuid:199960ce-3fb2-11e7-bd4c-001b63bd97ba?page=uuid:1cda3332-3fb2-11e7-bd4c-001b63bd97ba>> [2018-4-6]

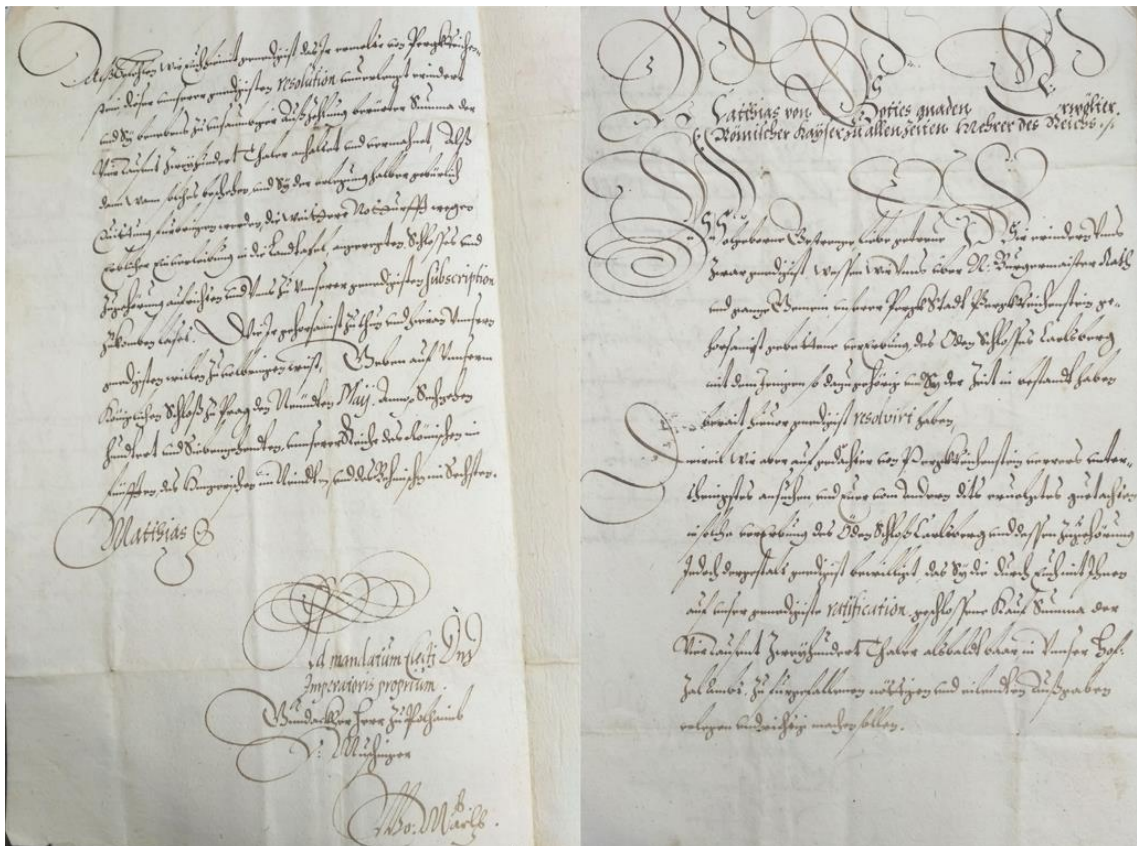
4. **Hrad Ka-perk, pohled z jádra na západní v fl**, Karel Liebscher, 1890. <<https://www.hrady-zrizeniny.cz/s-liebscher.htm>>, [2018-4-6]

5. **Hrad Ka-perk, pohled z jihovýchodu**, Karel Liebscher, 1890. <<https://pastvu.com/p/255316>>, [2018-4-6]

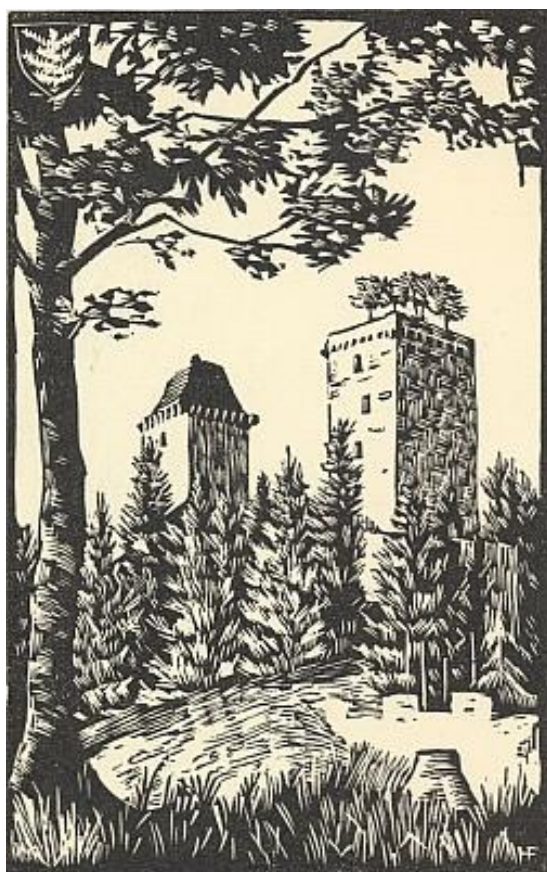

6. Listina, kterou Karel IV. v nuje Heintzlinu Baderovi pozemky odm nou za vyty ení nové obchodní cesty, 1356. <<https://www.kohoutikriz.org/priloha/nowak.php>>, [2018-4-6]

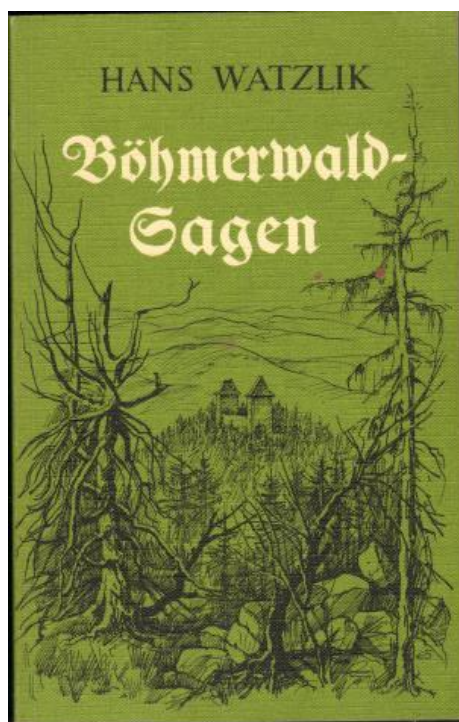

7. Matyá-II. prodáv m stu Ka-perské Hory hrad Ka-perk s p íslu-enstvím, dvojlíst, 1617.

8. **Grafika hradu Ka-perk**, Hans Foschum, bez datace.
<https://www.kohoutikriz.org/priloha/fosch.php>, [2018-4-6]

9. **Obálka knihy Hanse Watzlika s vyobrazením Ka-perku**, 1978.
<https://www.booklooker.de/B%C3%BCcher/Hans-Watzlik+Gr%C3%BCner-deutscher-B%C3%B6hmerwald/id/A01cijmN01ZZ6>, [2018-4-6]

10. **Obálka knihy Hanse Kollibabeho s vyobrazením Ka-perku od Rudolfa Nowaka**, 1925.
<https://www.kohoutikriz.org/priloha/nowak.php>, [2018-4-6]

